

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra českého jazyka a literatury

Bakalářská práce

Mgr. Zita Procházková

**Analýza a interpretace knihy Ivana Binara - Bibiana píská
na prsty a její využití v mateřské škole**

Olomouc 2022

Vedoucí práce: Mgr. Jana Sladová, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně pouze s využitím odborných zdrojů uvedených v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne

Podpis

Děkuji Mgr. Janě Sladové, Ph.D. za vedení mé bakalářské práce a za všechny podnětné rady a připomínky. Děkuji také svému manželovi a celé své rodině za veškerou pomoc a podporu, kterou mi během studia poskytovali.

Anotace

Bakalářská práce se věnuje analýze, interpretaci a využití knihy Bibiana píská na prsty, jejímž autorem je český spisovatel Ivan Binar.

První část práce se stručně věnuje osobnosti autora a jeho tvorbě. Následující část se zabývá konkrétně literárním dílem Bibiana píská na prsty, jeho analýzou a interpretací – zabývá se dějovou linií, autorským stylem, časem, prostorem a postavami. Poslední část stručně pojednává o čtenářské pregramotnosti, charakteristice předškolního věku a předškolního vzdělávání a především možnosti praktického využití knihy Bibiana píská na prsty v mateřské škole.

Annotation

This bachelor thesis deals with the analysis, interpretation and use of the book „Bibiana píská na prsty“ by the Czech writer Ivan Binar.

The first part of the thesis briefly deals with the author's personality and his work. The next part deals specifically with the book „Bibiana píská na prsty“, its analysis and interpretation – it deals with the plot line, author's style, time, space and characters. The last part briefly discusses reading literacy, the characteristics of preschool age and preschool education, and especially the possibility of practical use of the book „Bibiana píská na prsty“ in kindergarten.

Obsah

Úvod	6
1 Biografie a bibliografie Ivana Binara	7
1.1 Biografie	7
1.2 Bibliografie	8
2 Kniha Bibiana píská na prsty	11
2.1 Dějová linie příběhu	11
2.2 Autorský styl	14
2.3 Čas	15
2.4 Prostor	16
2.5 Postavy	17
2.5.1 Bibiana	17
2.5.2 Honza	19
2.5.3 Babička	21
3 Využití díla v mateřské škole	22
3.1 Dítě předškolního věku	22
3.2 Vzdělávání dítěte předškolního věku	23
3.3 Čtenářská pregramotnost	24
3.4 Projekt	25
Závěr	56
Seznam použité literatury	57
Internetové zdroje	58
Seznam příloh	60

Úvod

S prožíváním dětství je odněpaměti spojeno vyprávění a předcítání pohádkových příběhů. Právě poslech či později četba může dětem pomoci k rozvoji fantazie, poznávání hodnot, rozlišování dobra a zla apod. V dnešní době přesycené obrazovými materiály, videi a filmy mnohdy dětem chybí setkání se čtenou formou příběhů. Toto setkání je přitom možné snadno zprostředkovat v rámci činností v mateřské škole. Zde také můžeme vytvořit prostor pro aktivity navazující na čtený příběh, které by mohly napomoci k porozumění textu.

Cílem této bakalářské práce je analyzovat a interpretovat literární dílo Bibiana píská na prsty. Dalším cílem je vytvořit soubor aktivit, který by umožňoval praktické využití knihy v předškolním vzdělávání a sloužil k rozvoji čtenářské pregramotnosti.

V úvodní části se seznámíme s autorem knihy – Ivanem Binarem, kterého řadíme mezi významné současné české spisovatele, dále stručně zmíníme také jeho ostatní díla určená pro dětské čtenáře. Ve druhé části se budeme věnovat analýze a interpretaci díla Bibiana píská na prsty; pokusíme se popsat dějovou linii příběhu, popsat autorský styl, prostor a čas, v němž se příběh odehrává, a také charakterizovat hlavní postavy příběhu. Ve třetí části stručně objasníme pojem čtenářská pregramotnost, dále charakterizujeme osobnost dítěte předškolního věku a proces předškolního vzdělávání. Následně se pokusíme vytvořit projekt zahrnující sedmnáct aktivit pro děti předškolního věku, z nichž každá bude vázána na jednu z kapitol knihy Bibiana píská na prsty a pomůže tak k jejímu hlubšímu porozumění.

1 Biografie a bibliografie Ivana Binara

Ivan Binar bezesporu patří mezi významné současné české spisovatele. Jeho knihy jsou určeny převážně dětem, ale i dospělým čtenářům a některá jeho díla jsou inspirována událostmi, které sám prožil. V následujících podkapitolách stručně představíme autorův životopis a jeho literární tvorbu pro děti.

1.1 Biografie

Ivan Binar je český spisovatel a překladatel. Narodil se 25. června roku 1942 v Boskovicích.¹ Zde studoval gymnázium, dále pokračoval studiem učitelství na Pedagogickém institutu v Ostravě – konkrétně oboru dějepis, český jazyk a výtvarná výchova. Binar v rozhovoru pro web Paměť národa přiznává, že ač to tehdy nepovažoval za významné, psaní se věnoval již během studia na vysoké škole – zabýval se tvorbou písňových textů.² Svou tvorbu pro děti později započal jako autor pohádek do rozhlasového večerníčku Hajaja.³

V době studia na vysoké škole byl členem studentského Divadélka Pod okapem. Po jeho zániku v roce 1968 společně s několika kolegy stál u zrodu Divadelního klubu Waterloo, jeho činnost však byla v roce 1970 zakázána. Zároveň v roce 1968 dostal Ivan Binar nabídku k práci v časopise Tramp, kde se později stal šéfredaktorem. V roce 1971 byl zatčen, odsouzen za protipolitickou činnost a v letech 1972 – 1973 vězněn v Plzni na Borech. Zde vytvářel libreto k operce pro děti s názvem „Vrať nám, ptáku, hastrmana“.⁴ Roku 1977 podepsal Chartu 77, poté byl donucen emigrovat do Rakouska.⁵ Zde se usadil ve Vídni a pracoval jako restaurátor porcelánu, současně začal spolupracovat s Rádiem Svobodná Evropa.⁶ Ve svých vzpomínkách Binar uvádí, že pracoval také jako tlumočnický v uprchlickém táboře. O několik let později se celá jeho rodina kvůli pracovní nabídce přestěhovala do Mnichova, kde Binar pro Svobodnou

¹ TOMEŠ, Josef. *Český biografický slovník XX. století. I. díl, A-J*. Praha: Paseka, 1999, 634 s. ISBN 80-7185-248-1., s. 99

² MÜLLEROVÁ, Vendula. Ivan Binar (1942): Psát je praktické. *Paměť národa* [online]. Praha, 12. 3. 2018 [cit. 2021-8-23]. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/binar-ivan-20180312-0>

³ ŠUBRTOVÁ, Milena. *Pohádkové příběhy v české literatuře pro děti a mládež 1990-2010*. Brno: Masarykova univerzita, 2011, 327 s. ISBN 978-80-210-5692-3. S. 170.

⁴ TOMEŠ, Josef. *Český biografický slovník XX. století. I. díl, A-J*. Praha: Paseka, 1999, 634 s. ISBN 80-7185-248-1., s. 99

⁵ MÜLLEROVÁ, Vendula. Ivan Binar (1942): Psát je praktické. *Paměť národa* [online]. Praha, 12. 3. 2018 [cit. 2021-8-23]. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/binar-ivan-20180312-0>

⁶ Ivan Binar. My jsme to nevdali [online]. 2017 [cit. 2021-8-23]. Dostupné z: <https://www.myjsmetonevdali.cz/pametnici/binar-ivan/>

Evropu prováděl monitoring československého rozhlasového a televizního vysílání, později se stal redaktorem.

Po sametové revoluci v roce 1989 se Binar ze zahraničí přesunul zpět do Prahy, kde pokračoval ve své práci pro Rádio Svobodná Evropa až do roku 2002, kdy bylo jeho české vysílání ukončeno. Téhož roku se Binar stal předsedou Obce spisovatelů. Až do současnosti se aktivně věnuje spisovatelské činnosti.⁷

1.2 Bibliografie

Ivan Binar vydal desítky knih, z nichž je velká část určena dětským čtenářům. Mezi nimi se nachází také kniha *Bibiana píská na prsty*, poprvé vydaná v roce 2009.⁸ Této knize se budeme podrobněji věnovat později v průběhu celé práce, nyní okrajově zmíníme ostatní díla, především ta, která jsou určena pro děti a mládež.

Některé knihy spisovatele Ivana Binara získaly významná ocenění:

- rok 1977: Cena Egona Hostovského – Čára na zdi (knih pro dospělé)
- rok 2012: Zlatá stuha – výtvarná část – Králík Fiala (knih pro mladší děti)
- rok 2017: Zlatá stuha – Bořivoj a Blecha Fló (knih pro mladší děti)
- rok 2018: Výroční cena Nadace Český literární fond – 1. místo – Revoluce! (knih pro dospělé)⁹

Nejstarší kniha Ivana Binara poprvé vyšla v roce 1969 a nese název **Knížka o tom, jak pan Bouda s cirkusem se světem loudá**. Knížka vypráví o putování pana Boudy, majitele cirkusu, který se vydal se svým slonem do Indie.¹⁰

Druhá v pořadí je kniha **S kouzelníkem do světa** vydaná v roce 1977. Vypráví o příhodách kouzelníka a opičáka ze zoologické zahrady, kteří se spolu vydali do opičákovy

⁷ MÜLLEROVÁ, Vendula. Ivan Binar (1942): Psát je praktické. *Paměť národa* [online]. Praha, 12. 3. 2018 [cit. 2021-8-23]. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/binar-ivan-20180312-0>

⁸ Ivan Binar: *Knihy (26)*. *Databazeknih.cz* [online]. [cit. 2021-8-23]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/vydane-knihy/ivan-binar-406>

⁹ Ivan Binar: *Životopis*. *Databazeknih.cz* [online]. [cit. 2021-8-23]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/ivan-binar-406>

¹⁰ ŠUBRTOVÁ, Milena. *Pohádkové příběhy v české literatuře pro děti a mládež 1990-2010*. Brno: Masarykova univerzita, 2011, 327 s. ISBN 978-80-210-5692-3., s. 170

rodné krajiny. Cestou zažívají mnohá dobrodružství na zajímavých místech – reálných i historických.¹¹

V pohádkové knížce s názvem **Kilo jablek pro krále** se píše o králi Karlíkovi a jeho vychytralém rádci Rařafákovi. Král rád rybaří, ale jednou na rybách nastydne a jeho rádce mu namluví, že trpí nemocí, ze které ho vyléčí pouze zázračná jablka rostoucí v daleké zemi. Ve skutečnosti se však rádce chce se svým kumpánem zmocnit trůnu, na cestu pro jablka tedy vyženou králova syna Filipa. Díky kladným postavám, se kterými se v pohádce můžeme setkat, nakonec vše dobře dopadne.¹² V této knize se odráží Binarovy zážitky z totalitního režimu.¹³

Knížka **Králík Fiala** (2011) vyhrála v roce 2012 cenu Zlatá stuha v kategorii „Výtvarná část – knihy pro mladší děti“.¹⁴ Malí čtenáři či posluchači se setkávají s fialovým králíkem, který odchází z hračkářství do přírody. Brzy však zjišťuje, že jeho fialová barva mu v přírodě přináší spíše problémy, proto je rád, že se o něj postarají děti z Letné v Praze. Králíček Fiala zažije několik napínavých příhod po celém světě – například v Asii, u protinožců apod.¹⁵ Pohádky o králíčku Fialovi byly v roce 2013 zpracovány jako sedmidílný animovaný seriál večerníčků uvedený Českou televizí. Na tvorbě seriálu spolupracovali Eva Sýkorová-Pekárková (výtvarné ztvárnění seriálu), Zdeněk Zdeněk (hudební doprovod), David Sůkup (režie), Jiří Macháček (herecký přednes).¹⁶

Knih **Bořivoj a Blecha Fló** (2014) vypráví o klukovi jménem Bořivoj, který nemá kamarády a maminka s tatínkem se o něj starají střídavě, neboť spolu nežijí. Bořivoj se skamarádí s blechou Fló a vydají se spolu na dobrodružnou cestu kolem světa.¹⁷

Knih **Kráva a dědeček** (2015) vypráví příběh krávy Stračeny, která se vymaní z věznění uvnitř elektrického ohradníku a unikne tak jistému zabití na jatkách. Zaběhne se k dědečku Josefovi. Ten se jí ujme a jednoho dne si s ní vyjde na výlet k moři. Po cestě se

¹¹ S kouzelníkem do světa. *Databazeknih.cz* [online]. [cit. 2021-8-23]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/s-kouzelnikem-do-sveta-14550>

¹² PESLEROVÁ, Veronika. Kilo jablek pro krále od Ivana Binara. *Čítárny* [online]. 1. 4. 2008 [cit. 2021-8-23]. Dostupné z: <https://www.citarny.cz/nove-knihy/knihy-pro-deti/pohadky-deti/kilo-jablek-pro-krale-od-ivana-binara>

¹³ ŠUBRTOVÁ, Milena. *Pohádkové příběhy v české literatuře pro děti a mládež 1990-2010*. Brno: Masarykova univerzita, 2011, 327 s. ISBN 978-80-210-5692-3. s. 171

¹⁴ Zlatá stuha - Králík Fiala. *Zlatá stuha* [online]. 2014 [cit. 2021-8-23]. Dostupné z: <http://www.zlatastuha.cz/kralik-fiala>

¹⁵ Králík Fiala - KNIHCENTRUM.cz. *KNIHCENTRUM.CZ* [online]. [cit. 2021-8-23]. Dostupné z: <https://www.knihcentrum.cz/kralik-fiala>

¹⁶ Králík Fiala: Ve vysokých horách — Česká televize. *Česká televize* [online]. [cit. 2021-8-23]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10119297565-kralik-fiala/211543116000002/>

¹⁷ Bořivoj a Blecha Fló. *Městská knihovna v Praze* [online]. [cit. 2021-8-23]. Dostupné z: <https://search.mlp.cz/cz/titul/borivoj-a-blecha-flo/4032035/#book-content>

kravička zakouká do býčka a rozhodne se s ním zůstat. Dědeček zůstává sám a myslí si, že už nikdy kravičku neuvidí, ale to se mýlí a se Stračenou se jednoho dne opět setká.¹⁸

Hlavní postavou knihy **O Záhořovi, prasátku s kníry** (2016) je pruhované kníraté prasátko Záhoř, které se spřátelí se skoro bezzubým tygrem, panem Sibiřským. Tato zvířátka pak společně jako dvojice vystupují v cirkuse.¹⁹

Knihy **Kam se poděl Jeníček** byla vydána v roce 2016. Rodiče Jeníčka a jeho sestřičky Marušky jsou vědci a často na děti nemají čas. Na starosti je mívá Kateřina, ale ta se jim většinou nevěnuje, a proto děti společně zažívají spoustu veselých příhod.²⁰

Knihy s názvem **Sloneček Malej ve světě širém** (2019) vypráví dětským čtenářům o slonečkovi jménem Malej, který se nenarodil mamince, ale vznikl z porcelánu. Tento sloník je docela malinký a umí zvláštní věci, které jiní sloni nedokážou. Malej se vydává do světa, kde na něho čeká spousta dobrodružství a noví přátelé.²¹

¹⁸ Zlatá stuha - Kráva a dědeček. *Zlatá stuha* [online]. [cit. 2021-8-24]. Dostupné z: <http://www.zlatastuha.cz/krava-a-dedecek>

¹⁹ O Záhořovi, prasátku s kníry - Ivan Binar. *Databazeknih.cz* [online]. [cit. 2021-8-24]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/o-zahorovi-prasatku-s-kniry-286858>

²⁰ Kam se poděl Jeníček? - Ivan Binar. *Databazeknih.cz* [online]. [cit. 2021-8-24]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/kam-se-podel-jenicek-311188>

²¹ Sloneček Malej ve světě širém - Ivan Binar | *KOSMAS* [online]. [cit. 2021-8-24]. Dostupné z: <https://www.kosmas.cz/knihy/266595/slonecek-malej-ve-svete-sirem/>

2 Kniha Bibiana píská na prsty

Kniha *Bibiana píská na prsty* vyšla roku 2009 v nakladatelství Meander. Ilustrátorkou je Veronika Podzimková, která vytvořila koláže na motivy kreslené divadelní scény; Bibiana je jako jediná z postav ztvárněná „reálně“ pomocí fotografií.²²

Jedná se o autorskou beletristickou pohádku, která reflektuje téma fyzického postižení, ale také dětského fantazijního světa, jenž poskytuje možnost vyrovnat se s mnohdy náročnou a smutnou realitou. Dílo je primárně určeno čtenářům mladšího školního věku, nicméně při vhodném pojetí práce s textem je možné jej využít i při práci s dětmi předškolního věku.

V následujících podkapitolách se budeme snažit toto literární dílo analyzovat a interpretovat. Analýzou rozumíme rozbor díla na jeho jednotlivé složky, který je východiskem pro pochopení díla.²³ Pod pojmem interpretace si můžeme představit výklad, objasnění, přiblížení a také snahu porozumět významu díla.²⁴

2.1 Dějová linie příběhu

Bibianin příběh začíná v jednom pražském bytě, kde hlavní hrdinka bydlí se svou babičkou a domácími mazlíčky rezavou kočkou Pipilottou, akvarijní rybkou Akarou a zeleným papouškem Papagenem. Bibianini rodiče před lety tragicky zahynuli při autonehodě, kvůli které je nyní Bibiana upoutána na invalidní vozíček. Holčičku čas od času navštěvují její kamarádi Jeníček s Mařenkou, ale nikdy se nezdrží příliš dlouho, neboť je to v bytě moc ne baví. Babička však dětem někdy hraje loutkové divadlo, „*sobě pro potěchu a dětem pro radost i poučení*“²⁵. Tak je tomu i jednou v neděli, kdy babička rozehraje pohádku o líném Honzovi, kterému sudičky přisoudily, že se jednou ožení s princeznou a stane se králem. Pohádka je však přerušena zvoněním telefonu – babička je povolána k výkonu svého zaměstnání, Jeníček s Mařenkou se brzy také rozloučí a Bibiana zůstává sama. Z dlouhé chvíle se pokouší pískat na

²² ŠUBRTOVÁ, M. Binar, Ivan – Bibiana píská na prsty. *iLiteratura.cz* [online]. [cit. 2021-07-03]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/25869/binar-ivan-bibiana-piska-na-prsty>

²³ PAVERA, L. a VŠETIČKA, F. *Lexikon literárních pojmů*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc s.r.o., 2002. S. 23.

²⁴ LEDERBUCHOVÁ, L. *Průvodce literárním dílem. Výkladový slovník základních pojmů literární teorie*. Praha: Nakladatelství H&H Vyšehradská, s.r.o., 2002. S. 125.

²⁵ BINAR, Ivan. *Bibiana píská na prsty*. Praha: Meander, 2009. S. 5.

prsty; ráda by se naučila pískat jako její babička a jako to uměl i její táta, ale dosud se jí to nikdy nepodařilo. Po několika neúspěšných pokusech se jí zdaří první hvizd, po kterém se zdvihá silný vítr a Bibiana se najednou ocitá v babiččině rozehrané pohádce o Honzovi. Na rozdíl od skutečnosti je zde zbavena svého handicapu a může chodit, dokonce se může vznášet - „*zrovna tak jako se astronaut Neil Armstrong pokoušel chodit po Měsíci.*“²⁶. Tuto nově nabytou dovednost Bibiana později mnohokrát využije.

Bibiana se ocitne až na peci u Honzy, kterého přesvědčí, aby se vydal na zámek pro příslibenou princeznu. K Honzově rozhodnutí přispěje také fakt, že jeho pec z ničeho nic spadla, starý pecař není doma, aby ji opravil, a mladý to sám nedokáže (zde autor použil dějový motiv dětské písně „Pec nám spadla“), proto mu máma nemůže péct jeho milované buchty, takže Honzu doma nic nedrží. Vydává se tedy na zámek. Cestou prochází vesnicí Myšíněves, jejíž obyvatelé se ukrývají v místním hostinci, neboť ve vesnici se zabydly myši. Honza obyvatelům slíbí, že až se stane králem, bude se jejich situací zabývat, a pokračuje v cestě dál lesem k zámku.

Mezitím i Bibiana dorazí do Myšíněvsi, kde ji myši obstoupí a nechtějí pustit dál. Před myšmi ji zachrání kočka Pipilotte. Zdá se být mnohem větší, než obvykle, ve skutečnosti je ale stále stejná, na rozdíl od Bibiany, která se zmenšila, aby se vešla do babiččina divadla.

Bibiana pokračuje ve své cestě pohádkovou říší a dostane se až do podzemní Myší republiky, kde ji zatknou myší policie a odvede k myšimu prezidentu Narcisi Velikánu Kladívkovi, který touží po tom, aby jej stále někdo chválil. Bibiana to nesvede dost dobře, proto ji prezident nechá zavřít do elektrárny. Tam se Bibiana znovu setkává s Honzou, jehož do Myší republiky strhly myši utíkající před Pipilottou. Úkolem našich dvou hrdinů je nyní pohánět dynamo, díky kterému je osvětlována celá podzemní Myší republika. V elektrárně je uvězněn také ježek Zdislav Zvelebil. Bibiana s Honzou a s ježkem zkonstruují plán útěku a za pomoci již uprchlého ježkova přítele, jezevce Mojmíra Kařeze, celou Myší republiku vytopí vodou. Myši svůj stát navždy ztrácí a od té doby jsou bázlivé a ukrývají se v dírách.

Znovu nabytou svobodu Bibiana s Honzou oslaví s lesními zvířaty a poté se společně vydají na plavbu přes jezero, jež leží v cestě k zámku. Uprostřed jezera je však stáhnou pod vodu zlí Utopenci, naloží je do sklenic do octa s cibulí, kořením a solí, aby se z nich také stali Utopenci. Bibiana si vzpomene na svou akvarijní rybkou Akaru, která se v tu chvíli objeví, sklenice rozbije a Honzu s Bibianou tak zachrání, jenže sůl ze sklenic osolí vodu v jezeře, takže

²⁶ BINAR, I. *Bibiana píská na prsty*. Praha: Meander, 2009 s. 11.

se z něj stane velké moře. Hrdinové pokračují ve své plavbě, ale potkávají se s pirátskou lodí Píďalkou, jsou zajati piráty a odvezeni na ostrov Monte Trenky, kde je piráti zavřou do jeskyně. Tam jsou shromážděny peníze a různé předměty, které piráti naloupili: „*královské koruny, šperky a zlaté nádoby byly pomíchány s mobilními telefony, mřížemi od kanálů, autorádii, s bronzovými lucerničkami ukradenými z hrobů, válely se tu olovené trubky a měděné okapy mezi počítači, vysavači a peněženkami...*“²⁷. Bibiana s Honzou dostanou za úkol poklad urovnat a peníze spočítat, ale i zde si dokážou poradit a s pomocí pirátského kocoura Setsakry z jeskyně uprchnou. Lstí poté piráty připraví o jejich loď. Pirátům zůstane jen pramice, kterou stáhnou pod hladinu Utopenci a piráty naloží do sklenic s cibulí a kořením.

Bibiana s Honzou pokračují ve své plavbě po moři, zastihne je však silná bouře. Honza je unesen tornádem až na horu Rebarboru tyčící se uprostřed pouště. Tato hora není obyčejná. Je obrácená vrcholem dolů a nahoře stojí mlýn, který mele vítr na písek, písek padá z hory dolů a vítr ho pak roznáší dál a dál, takže se poušť stále rozšiřuje. Bibiana zůstává na lodi, vzpomene si však na svého papouška Papagena. Ten se v tu chvíli objeví a přenesení Bibianu na horu Rebarboru za Honzou. Papageno musí nouzově přistát na střeše mlýna, ta se pod ním ale propadne, mlýn je rozbořen, proto už nikdy nemůže tvořit další písek. Bibiana s Honzou se z hory dostanou vnitřním utajeným schodištěm, které jim ukáží kavčata žijící na hoře.

Naši hrdinové putují pouští k zámku na obzoru, když se potkají s dromedárem Ladislavem ben Kamenem, který veze soudek ginu Vratislavu Drakovi do města Dalsdrakov nad Moravicí a nabídne se, že je sveze – Honza nabídku přijímá, Bibiana je díky své lehkosti a možnosti se vznášet předběhne a dorazí tak do města dříve.

Toto město je sužováno drakem, který si čas od času vyžádá soudek džinu a jednu dívku k snědku. V Dalsdrakovech už žádná dívka nezbyla a obyvatelé se obávají, že drak zničí jejich město, pokud mu nevyhoví, proto Bibianu svážou a předloží drakovi. Mezitím Honza s dromedárem zkoumají, co je obsahem soudku. Dromedár soudek otevře a gin vypije, opije se a usíná. I přes toto zdržení přijede Honza na dromedárovi do Dalsdrakov právě včas, aby zachránil Bibianu před drakem pomocí hasícího přístroje. Drakovi vyhasne oheň v tlamě a stává se z něj pouhá prolézačka pro děti.

Po tomto dobrodružství Honza s Bibianou konečně dorazí na zámek, kde je čeká velké překvapení – ukazuje se, že král s královnou jsou ve skutečnosti Bibianini rodiče a Bibiana je

²⁷ BINAR, I. *Bibiana píská na prsty*. Praha: Meander, 2009. s. 52.

ona princezna, se kterou by se měl Honza oženit. Je však ještě příliš malá na vdávání, proto král – tatínek rozhodne, že než Bibiana vyrostne, půjde Honza studovat, aby byl jednou dobrým králem. Královští rodiče pak společně ukládají Bibianu ke spánku. Bibiana se opět pokusí hvízdnout na prsty po vzoru svého tatínka. Hvízd se jí podaří hned napoprvé, vtom se však zvedne silný vítr a Bibiana je jím unesena zpět do reálného světa.

Když se babička pozdě večer vrátí ze své pracovní cesty, nachází Bibianu tvrdě spící u stolu. Na druhý den se Bibiana seznamuje s novým kamarádem – jezevčíkem Breburdou, jehož majitele babička nenašla, musela ho proto vzít k sobě domů. Babička, která o Bibianině zážitku nemá tušení, se chystá dohrát svou divadelní hru o Honzovi.

2.2 Autorský styl

Styl autorovy tvorby pro děti se podobá stylu, jakým psali spisovatelé Josef Lada nebo Karel Čapek. Podobně jako tito autoři Binar čerpá náměty z klasického českého folklóru.²⁸

Autor používá převážně krátké, jednoduché věty nebo kratší souvětí a přizpůsobuje tak svůj styl dětskému čtenáři. Vyjadřování autora je jednoduché, úsporné, dobře srozumitelné; využívá snadno pochopitelné, avšak rozhodně ne primitivně vyznívající argumenty.

Prostředí i situace autor popisuje z dětského úhlu pohledu.²⁹ Příkladem je dobrodružství na jezeře, kdy Bibianu s Honzou stáhnou pod vodu Utopenci a snaží se i z nich udělat Utopence; utopenec zde není chápán jako člověk, který se utopil, ale v přeneseném významu – špekáček nakládaný v octu s cibulí a kořením. „*Byli to utopenci. Tři nelítostní Utopenci, nakrájená cibule jim čouhala z kapes. „Budeš jedním z nás,“ řekli Honzovi, jakmile ho stáhli ke dnu, do své podvodní spíže, aniž se ho předtím na cokoli zeptali. „Budeš taky Utopenec!*““³⁰

V přímé řeči autor místy využívá obecnou češtinu: „*Ó, jak se mejlíš!*“ řekl první Utopenec. (...) *Takovejch bylo...*“³¹

²⁸ ČEŇKOVÁ, Jana. *Bibiana píská na prsty: Doslov*. Praha: Meander, 2009. s. 90.

²⁹ ŠUBRTOVÁ, M. a kol. *Pohádkové příběhy v české literatuře pro děti a mládež 1990 – 2010*. S. 171-172.

³⁰ BINAR, I. *Bibiana píská na prsty*. Praha: Meander, 2009. s. 42.

³¹ Tamtéž, s. 43.

Dále využívá moravské nářečí, kterým nechává hovořit Bibianinu babičku: „*Za chvílku přinde Jeníček s Mařenkou, musíme přece dohrát tu pohádku o hlúpém a líném Honzovi...*“³²

Nářečně se vyjadřuje také pirátský kocour Setsakra: „*Hej, ve dvě! ‘ ozvalo se z temných výšin jeskyně. ,Nechéte teho a pote sem!’*“³³

Autor často užívá různých vtipných slovních hříček k pojmenování osob i míst, např. pirátský kapitán Buri Zono, ostrov Monte Trenky, pouštní oáza Al Tišina, vesnice Myšiněves, město Dalsdrakovy nad Moravicí apod.

Všem zvířatům, která v příběhu vystupují, dává autor jméno, některým dokonce i příjmení: ježek Zdislav Zvelebil, jezevec Mojmír Kařez, dromedár Ladislav ben Kamen, drak Vratislav Drak. Postavy zvířat jsou antropomorfizovány, tedy mají lidské vlastnosti a umí mluvit – tuto výsadu dostávají i Bibianini domácí mazlíčci, kteří ve skutečném světě mluvit nemohou. „*Protožes potřebovala moji pomoc, ‘ řekla Pipilotte, jako by uměla číst myšlenky. Jako by bylo běžné, že se kočky vyjadřují ve větách.*“³⁴

V případě akvarijní ryby Akary používá autor lehký oxymóron – ryba je upovídána; slova, která drmolí příliš rychle, autor v textu demonstruje tak, že je spojuje v jedno dlouhé slovo:

„*Co by sis tu sama počala, babička se ještě nevrátila z Jeseníků s Breburdou ani bez Breburdy
ajájsemtambeztebevaváriutaksamastímtákemanikočkousenedávůbecmluvitmocmitamchybíš
kdyžsisvzpomnělahnedjsemtubyla...*“³⁵

2.3 Čas

Příběh je vyprávěn chronologicky, pouze v úvodní části autor užívá retrospektivu, aby seznámil čtenáře s autonehodou, která ovlivnila celý následující Bibianin život. Hlavní hrdinka Bibiana však prožívá plynutí času zcela subjektivně: „*Čas tu plynul jinak než v obyčejném světě. Někdy se pozastavil, jindy poskočil kupředu o notný kus. Bibianě se zdálo, že každý den tu byl jinak dlouhý. Dokonce se jí zmocnila pochyba, jestli v Babiččině divadle vůbec nějaký*

³² BINAR, I. *Bibiana píská na prsty*. Praha: Meander, 2009. s. 88.

³³ Tamtéž, s. 53.

³⁴ Tamtéž, s. 22.

³⁵ Tamtéž, s. 46.

čas mají. (...) Jako by tu s časem vůbec nepočítali. Nějaký tu ovšem být musel, když den končil večerem a začínal ránem...“³⁶ Na druhou stranu ale Bibianu občas napadne zkontrolovat hodiny na svém telefonu, který stále nosí v kapse – ty však ukazují pokaždé stejný časový údaj, a to za pět minut dvanáct. Bibianin únik do vlastní fantazie probíhá v jiné časové rovině, nelze jej měřit nebo uzavřít do časových úseků; neměnný časový symbol na telefonu dává tušit, že v reálném světě vlastně žádný čas neuběhl. To se potvrzuje na konci příběhu, kdy se dozvídáme, že právě v tomto čase, za pět minut půlnoc, se vrátila babička ze své pracovní cesty a našla u stolu spící Bibianu.

2.4 Prostor

Prostorem rozumíme prostředí, případně vztah mezi jednotlivými prostředími, ve kterých se děj odehrává.³⁷

Prostor díla Bibiana píská na prsty můžeme označit jako kontrastní, neboť proti sobě stojí skutečnost – svět, ve kterém Bibiana žije, a fantazijní, dobrodružný svět uvnitř Babiččina divadla, který si Bibiana vysnila. Prostor v Babiččině divadle je zároveň migrační, neboť děj se neodehrává na jednom místě. Nejprve se Bibiana ocitá v chalupě na peci, kde se poprvé setkává s Honzou. Následně se oba přesunují do vesnice Myšíněves, kterou obsadily myši, a posléze do podzemní Myší republiky, která svými chodbičkami připomíná obrovský ementálský sýr (podoba tohoto prostředí pravděpodobně vychází z počítačové hry, kterou Bibiana v reálném světě hrála těsně před ponořením do svého pohádkového snu). Bibiana s Honzou ve své pouti pokračují přes les k jezeru, kde je polapí Utopenci. Jezero se následně změní na širé moře, neboť se do něj vysypala sůl z rozbitých sklenic, do kterých byli Honza a Bibiana naloženi. Na moři se hrdinové setkávají s piráty, kteří je odvezou do jeskyně na pustý skalnatý ostrůvek Monte Trenky. Zde se hrdinové příliš nezdrží, lstí se zmocňují pirátské lodi Píďalky a ocitají se opět na otevřeném moři, dokud je nezastihne tornádo, kvůli kterému se dostávají na horu Rebarboru. Tato hora je poněkud neobvyklá – stojí uprostřed pouště svým vrcholem zabodnutá do země; na náhorní plošině je mlýn, který mele vítr na písek. *„Písek se sype ze mlýna, teče z kopce, padá z hory Rebarbory jako pískopád. V pádu se ho zmocní vítr a unáší ho až na konec pouště, tam ho vysype do levandule a poušť je zas o kousek větší. Když to bude takhle*

³⁶ BINAR, I. *Bibiana píská na prsty*. Praha: Meander, 2009. s. 38.

³⁷ PAVERA, L., VŠETIČKA, F. *Lexikon literárních pojmů*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc s.r.o., 2002. s. 290.

pokračovat, poušť se rozšíří po celém světě, zavalí všechna moře a světové oceány. Nakonec písek pokryje celý svět a zasype i horu Rebarboru.“³⁸ Můžeme se domnívat, že tímto způsobem se do Bibianina světa fantazie promítá ekologický problém rozšiřování pouští. Poté hrdinové putují pouští až do města Dalsdrakov nad Moravicí, kde proběhne souboj s drakem. Poslední prostředí představuje zámek, který je cílem Honzova i Bibianina putování. Pro Bibianu představuje vlastně domov, neboť v něm nalézají své ztracené rodiče.

2.5 Postavy

2.5.1 Bibiana

Hlavní hrdinkou příběhu je holčička mladšího školního věku – věk není konkrétně určen, můžeme pouze usuzovat z faktu, že již umí číst a psát. Bibiana je sirotek, o oba rodiče přišla při dopravní nehodě před sedmi lety. Svě rodiče si pamatuje jen velmi matně, informace o nich se snaží získat od své babičky: *„chtěla o mámě vědět všechno; a taky o tátovi. Tahala to z babičky po kouskách, naráz by toho bylo příliš i na babičku.*“³⁹ Z autonehody si Bibiana odnesla ještě tělesné postižení, kvůli němuž je trvale upoutána na invalidní vozíček. Svůj handicap snáší statečně, nestěžuje si na něj, i když přirozeně občas pociťuje lítost a snad i trochu závist, když vidí své kamarády, jak se mohou volně pohybovat. Podvědomě jako by však stále doufala, že se jednou její situace změní, což se promítá do jejích snů: *„Bibiana se obrátila na břicho, vzepřela se rukama, nohy přitáhla pod sebe, podařilo se jí dřepnout. Pak se zvolna, ale bez obtíží zvedla. Najednou stála oběma nohama pevně na zemi. Podobných snů se jí už zdála spousta... Jenže pokaždé se probudila do skutečnosti, na které se nic nedalo změnit.*“⁴⁰

Vzhledem k tomu, že babička je celé dny na cestách při výkonu svého zaměstnání, Bibiana tráví mnoho času o samotě. Její dva kamarádi, Jeníček a Mařenka, jí poskytují jen krátkodobé rozptýlení. Bibianě tedy dělají společnost tři domácí mazlíčci – kočka, papoušek a akvarijní ryбка. Volný čas si krátí také hraním počítačových her, četbou nebo hrou s autem na dálkové ovládání. Motivy počítačových her se promítají do Bibianina fantazijního světa: hra, ve které Bibiana jezdí bludištěm v ementálském sýru, je patrně inspirací pro podobu Myší

³⁸ BINAR, I. *Bibiana píská na prsty*. Praha: Meander, 2009. s. 63.

³⁹ Tamtéž, s. 3.

⁴⁰ Tamtéž, s. 11.

republiky, počítačová hra na námořní bitvu a hledání pirátského pokladu se promítne do dobrodružství s piráty prožitého na moři.

Mnoho času Bibiana věnuje své snaze naučit se pískat na prsty, jako to umí její babička. Nenechává se odradit neúspěchy a ve svém snažení prokazuje obdivuhodnou vytrvalost a cílevědomost: „*Bibiana to zkusila znovu. Strčila si ukazovák a prsteník pravé ruky do pusy, volně je položila na jazyk, zavřela pusu, jen úzkou štěrbinu mezi rty nechala volnou, zadula... A zase nic. Zadula podruhé... ozval se jenom sykot, jako pokaždé. Zkusí to ještě, to se má, do třetice všeho dobrého. A když nic, přečte si kousek z knížky o lovcích mamutů. A pak nanovo...*“⁴¹

Svou cílevědomost a rozhodnost uplatňuje Bibiana také v dobrodružstvích, která prožívá v babiččině divadle. Ani v neznámém prostředí pohádky, ve kterém se (byť jen ve své fantazii) ocitá, rozhodně nepůsobí jako křehká, tichá holčička spoléhající na pomoc ostatních – naopak při řešení nastalých situací má spíše dominantní postavení. I vůči záporným postavám vystupuje beze strachu, rozhodně a asertivně. „*Nechtěli byste mě rozvázat?*“ řekla Bibiana s důrazem, jaký by od malé holky nikdo neočekával. *Znělo to jako rozkaz a kormidelník Hrk, zvyklý poslouchat rozkazy kapitána, se už chystal, že jí vyhoví.*“⁴²

Bibiana má také vyvinutý smysl pro zodpovědnost; je si vědomá toho, že babička by o ni mohla mít strach, když se vrátí z cesty a nenajde ji doma, proto se snaží se s ní telefonicky spojit, napsat SMS zprávu nebo poslat vzkaz po papouškovi, který ji zachrání z pirátské lodi. Nepocit'uje však zodpovědnost jen sama za sebe, ale také za Honzu, kterému se v každé situaci snaží pomoci: „*Možná bych věděla, jak odtud. Snad by stačilo, kdybych zapískala na prsty. Když jsem se vzhvídla sem, snad bych se odtud mohla taky vzhvídnout,*“ uvažovala Bibiana *hlasitě, aniž přestala vyrábět elektrinu. „Jenže co s tebou, hloupý Honzo, tebe bych odtud sotva dokázala vzhvídnout...Musíme hledat jiné řešení.*““⁴³

Nejtěžší chvíle Bibiana prožije tváří v tvář drakovi, kterému je předložena jako oběť. Ocitá se ve zdánlivě bezvýhodné situaci: „*Nic strašnějšího Bibiana v životě neviděla, větší hrůzu v životě nezažila. Ani se nepokoušela rozvázat si pouta na rukou. Nohy se pod ní podlomily, bezvládně visela na provazech, zavřela oči, aby tu strašlivou obludu, která se k ní*

⁴¹ BINAR, I. *Bibiana píská na prsty*. Praha: Meander, 2009. s. 10.

⁴² Tamtéž, s. 48.

⁴³ Tamtéž, s. 31.

zvolna blíží, neviděla.“⁴⁴ Bibiana se obává o svůj život, marně se hvízdnutím pokouší dostat se zpět do skutečnosti – snaží se jakoby probudit ze zlého snu, avšak neúspěšně.

Vrcholem Bibianina dobrodružství je setkání s rodiči na zámku, které zhmotňuje její hlubokou touhu po úplné rodině: „*Bibiana se šťastně vrhla do otevřené náruče paní královny, protože k maminkám to mají děti nejbliž. Ovšem ani k tatínkovi to malá Bibiana neměla daleko.*“⁴⁵

Po ranním probuzení Bibiana očekává, že se babička bude zajímat, co se s ní dělo a kde byla tak dlouhou dobu, proto je překvapená, když se babička jejím zmizením vůbec nezabývá. Bibiana si tak sama musí odpovědět na otázku, zda to, co prožila, byla skutečnost, nebo jen sen – tuto otázku však autor ponechává otevřenou.

2.5.2 Honza

Pohádková postava Honzy bývá v různých pohádkách pojata různými způsoby; obecně můžeme dle hlavních rysů tuto postavu rozdělit do tří základních typů. Prvním typem je hloupý Honza, který ke štěstí přichází jen na základě náhody nebo díky své dobrosrdečnosti a naivitě, hlupákem zůstává a neprochází žádným zásadním vývojem. Druhým typem rozumíme Honzu hloupého, který je ale okolím pouze podceňovaný, v průběhu děje se vyvíjí a v rozhodující chvíli prokáže odvahu, statečnost, poctivost apod., čímž překvapí své okolí a zaslouží si odměnu. Třetím typem je chytrý Honza, který se od začátku projevuje jako hrdina.⁴⁶

Postava Honzy v Babiččině divadle nejvíce odpovídá druhému z výše popsaných typů, neboť díky změnám, kterými prochází po boku statečné Bibiany, se z pasivního, hloupého a líného Honzy stává odvážný mladík schopný překonat vlastní pohodlnost a postavit se zlu ztělesněnému v drakovi.

Na počátku své divadelní hry babička popisuje Honzu jako lenocha, který celé dny proleží na peci. Honzovi po narození sudičky přisoudily, že se jednoho dne ožení s princeznou a stane se králem. Honza se však ke svému předurčení staví zcela pasivně a očekává, že pro ně nebude muset nic udělat. „*K Honzovi se doneslo, co mu sudičky přisoudily, a protože je tuze*

⁴⁴ BINAR, I. *Bibiana píská na prsty*. Praha: Meander, 2009. s. 77.

⁴⁵ Tamtéž, s. 84.

⁴⁶ VELIKÁ in KUBŮ, E. a J. ŠOUŠA. Pohádkový Honza. Zamyšlení nad jedním z mentalitních symbolů české vesnice druhé poloviny 19. a prvních decenníí 20. století. *Historická sociologie*. 2017,1. S. 132-133. Dostupné z: <https://historicalsociology.cuni.cz/HS-18-version1-11kubu.pdf>

líný a taky hloupý, čeká jen, až za ním nějaká princezna vyleze na pec, vezme si ho za muže a tím pádem z něj udělá krále.“⁴⁷ Honza z pece nikdy neslézá, dokonce nechodil ani do školy, proto neumí číst ani psát. Má velkou zálibu v jezení buchet – jeho máma peče povidlové, tvarohové a makové a Honza má nejradši ty povidlové, není však lakomý a dokáže se o buchty i rozdělit.

Honza do takové míry počítá s tím, že princezna si pro něj přijde na pec, že v první chvíli za ni považuje Bibianu, kterou sem přivál vítr. Tuto možnost však vzápětí zavrhuje; Bibiana jej navíc v jeho očekávání královské budoucnosti značně znejistí. Nakonec je okolnostmi donucen vypravit se na cestu na zámek pro svou princeznu, neboť jeho pec z ničeho nic spadla. „*V tu chvíli si Honza uvědomil, že došlo k zásadní změně v jeho životě. V kuchyni bez pece jej určitě žádná princezna nevyhledá. Nezbyvá, než se chystat na cestu.*“⁴⁸

Honza zprvu není společností Bibiany nadšený, ze začátku dokonce odmítá, aby Bibiana šla na zámek s ním. Postupně si k ní ale začíná budovat vztah a přijímá ji, snad i proto, že bez Bibiany by asi daleko nedošel. Honza se vedle energické Bibiany projevuje spíše pasivně, neoplývá příliš logickým myšlením, rozhodování raději přenechává jiným.

Přesto, že Honza zprvu nepočítá s jiným osudem, než jaký mu byl sudičkami přisouzen, občas jej přepadnou pochyby, jestli má jeho namáhání nějaký smysl: „*Co když tam žádná princezna nesídlí?(...) Vyloučit nelze ani, že se sudičky zmylily a princezna je už vdaná za pořádného prince, má tři děti a vůbec netuší, že jejím manželem a králem měl být hloupý Honza z pece.*“⁴⁹ V těžkostech několikrát dokonce lituje, že vůbec opustil své dobré bydlo: „*Kdybych byl raději býval zůstal na peci...‘ zahořekoval Honza, když se Bibiana marně pokoušela rozvázat pevné uzly a osvobodit ho ze svíravého balení.*“⁵⁰

Honza však dostane příležitost objevit a zúročit své dobré vlastnosti. Vrcholem jeho příběhu je bezesporu boj s drakem, kterého Honza přemůže moderní metodou – pomocí hasícího přístroje. Dříve líný, těžkopádný mladík je najednou mrštný, pohotový, velmi statečný a duchapřítomný. „*V obyčejném životě se jen tak nepozná, kdo je hrdina. Honza byl ale teď překvapen sám sebou. Netušil, že v něm, líném a hloupém peciválovi, dřímá statečné srdce. Teprve teď, v pravou chvíli, se v něm probudilo.*“⁵¹

⁴⁷ BINAR, I. *Bibiana píská na prsty*. Praha: Meander, 2009. s. 7.

⁴⁸ Tamtéž, s. 14.

⁴⁹ Tamtéž, s. 66.

⁵⁰ Tamtéž, s. 52.

⁵¹ Tamtéž, s. 78.

Dosažení cíle celého putování přináší Honzovi spíše zklamání; nejprve si myslí, že na zámku vlastně žádná princezna není, až později zjistí, že onou princeznou je Bibiana, která je na vdávání ještě příliš malá, takže musí počkat, až dospěje. Čas si bude krátit studiem, protože chce-li se stát králem, musí si nejdříve doplnit vzdělání.

2.5.3 Babička

Babičku můžeme zařadit spíše mezi postavy vedlejší, nicméně se jedná o důležitou postavu v životě Bibiany - babička se jí totiž ujala po smrti rodičů; je to její jediná příbuzná, která je v příběhu zmíněna.

Tato postava se vymyká stereotypní představě o babičkách – Bibianina babička překvapuje svou energií. Stále ještě vykonává své zaměstnání, které je navíc poměrně netradiční: babička je rychlá messengerka. Náplní její práce je doručovat zásilky, které nesou odklad. Stále u sebe nosí vysílačku a čeká na pokyny, kam a pro co se má vydat. Jezdí na zelené motorce Kawasaki oblečená do kožené kombinézy, rukavic a vysokých šněrovacích bot a na hlavě nosí oranžovou přilbu. „*Babička si nasadí oranžovou přilbu, nakopne kawasaki a je v trapu. Je stokrát rychlejší než státní pošta. Je rychlá jako blesk řízený vysílačkou.*“⁵² Kvůli svému zaměstnání nemůže s Bibianou trávit mnoho času, nicméně pokud má v neděli volno, hraje pro Bibianu a její kamarády loutkové divadlo. V dobrodružství, které Bibiana prožije v divadle, postava babičky nefiguruje, i když Bibiana má potřebu babičce alespoň dát vědět, že je v pořádku a že se o ni nemusí bát.

Babička je velmi zdatná v pískání na prsty a v této dovednosti je pro Bibianu velkou inspirací, ale naučit ji to nedokáže, Bibiana se musí snažit sama. „*Jak tě to mám naučit? ‘říkala babička. Do pusy ti nevlezu. Copak já vím, jak to dělám? Jen tak položím ukazovák a prsteník na spodní řadu zubů a na jazyk... Taky mně to zpočátku nešlo, ale pak najednou, zrovna jsem pásla kozu, a hvízd, samo od sebe. Zkoušej děvčico, nevzdávej se, jednou na to přindeš.*“⁵³

Babička ve svém mluveném projevu používá moravské nářečí, z čehož můžeme usoudit, že pravděpodobně pochází z Moravy.

⁵² BINAR, I. *Bibiana píská na prsty*. Praha: Meander, 2009. s. 4.

⁵³ Tamtéž, s. 3.

3 Využití díla v mateřské škole

Cílem bakalářské práce je nejen analyzovat a interpretovat dílo Bibiana píská na prsty, ale také navrhnout, jakým způsobem by bylo možné dílo využít v rámci mateřské školy k přiblížení díla dětem předškolního věku a rozvoji čtenářské pregramotnosti. O to se pokusíme v následující kapitole.

Nejprve se budeme krátce věnovat specifikům předškolního věku a formální stránce předškolního vzdělávání a definujeme si pojem čtenářská pregramotnost. Následně bude představen soubor činností, jejichž rozdělení kopíruje autorovo členění příběhu do kapitol; jedná se tedy celkem o sedmnáct aktivit navazujících na každou kapitolu v knize.

3.1 Dítě předškolního věku

Předškolním věkem rozumíme období života člověka přibližně od tří do šesti let věku. Tomuto období předchází kojenecké a batolecí období, po předškolním věku potom nastává období nazývané mladší školní věk.⁵⁴ Jiní autoři uvádějí širší pojetí předškolního věku – od narození po vstup dítěte do školy, toto vymezení však není optimální a dochází v něm ke stírání biologických i sociálních potřeb jedince.⁵⁵ Děti předškolního věku obvykle navštěvují mateřskou školu, což v České republice není povinné s výjimkou posledního roku před nástupem ke školní docházce (od září roku 2017).

V předškolním věku dochází k rozvoji fantazie a myšlení, dítě je obohacováno o nové zkušenosti a poznatky prostřednictvím hry a setkávání se s realitou. V průběhu předškolního věku dochází k mnoha psychickým i fyzickým změnám. U dětí se významným způsobem vyvíjí hrubá i jemná motorika, dítě se stává samostatnějším a obratnějším. Myšlení je v tomto období vázáno na konkrétní věci a děje, tvorba abstraktního myšlení je teprve v počátcích. Dítě se také dostává do nového prostředí z hlediska navazování nových vztahů, náležitosti k nové sociální

⁵⁴ ŠMELOVÁ, Eva a Michaela PRÁŠILOVÁ. *Didaktika předškolního vzdělávání*. Praha: Portál, 2008. s. 30.

⁵⁵ LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualizované vyd. Praha: Grada, 2006. s. 87.

skupině, je po něm vyžadováno dodržování pravidel a učí se rozlišovat, co je správné a nesprávné.⁵⁶

3.2 Vzdelávání dítěte předškolního věku

Předškolní vzdělávání je v České republice ukotveno v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV). Obecně se rámcové vzdělávací programy řadí ke kurikulárním dokumentům, které upravují vzdělávání dětí, žáků a studentů ve věku od dvou do devatenácti let. Jedná se o dokument tzv. státní úrovně (společně s Národním programem vzdělávání). RVP je nadřazený dokumentům na školní úrovni. V RVP jsou stanoveny povinné vzdělávací okruhy pro jednotlivé fáze vzdělávání. Oproti tomu školní vzdělávací program (kurikulární dokument školní úrovně) si škola vytváří sama a jedná se o plán, podle kterého probíhá vzdělávání na konkrétní škole.⁵⁷

RVP PV určuje pravidla, podmínky a požadavky pro realizaci vzdělávacích aktivit v dané instituci. Zahrnuje minimum toho, co by se měly děti naučit a je podkladem pro tvorbu školního vzdělávacího programu.

RVP PV dále stanovuje úkoly předškolního vzdělávání – to by mělo doplňovat výchovu v rodině a také připravit dítě na následné povinné školní vzdělávání. Mimo to by předškolní vzdělávání mělo plnit funkci diagnostickou. Nachází se zde také metody a formy práce, cíle předškolního vzdělávání (rozdělené do čtyř kategorií – rámcové cíle, klíčové kompetence, dílčí cíle a dílčí výstupy). Velmi důležitou a obsáhlou částí rámcového vzdělávacího programu je obsah vzdělávání, který zahrnuje pět tematických okruhů – dítě a jeho tělo, dítě a jeho psychika, dítě a ten druhý, dítě a společnost a dítě a svět. Každému z těchto okruhů jsou přiřazeny dílčí vzdělávací cíle, vzdělávací nabídka, očekávané výstupy a rizika, která z realizace vzdělávání mohou vyplývat.⁵⁸

⁵⁶ ŠMELOVÁ, Eva a Michaela PRÁŠILOVÁ. *Didaktika předškolního vzdělávání*. Praha: Portál, 2018. s. 32 - 36

⁵⁷ *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání* [online]. Praha: MŠMT, 2018. 50 s. [cit. 2021-08-02]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/45304/> s. 4

⁵⁸ *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání* [online]. Praha: MŠMT, 2018. 50 s. [cit. 2021-08-02]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/45304/> s. 5 - 30

3.3 Čtenářská pregramotnost

V Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání není vymezen pojem předčtenářská gramotnost (případně čtenářská pregramotnost), z toho důvodu také chybí určitá měřítko ke zjištění, zda se pedagog v rámci předškolního vzdělávání této oblasti věnoval dostatečně. RVP PV však určuje klíčové kompetence (k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, činnostní a občanské), jejichž naplnění nelze zvládnout bez jistého stupně rozvoje čtenářské gramotnosti.⁵⁹ Čtení a psaní jsou velmi důležitými dovednostmi, které jsou předpokladem pro zvládnutí téměř každého dalšího vzdělávání. Nedojde-li ke správnému rozvoji čtenářské gramotnosti, mohou se dotyční jedinci následně potýkat s obtížnějším přístupem ke vzdělávání, později se mohou např. hůře uplatňovat v zaměstnání apod.⁶⁰

Někteří autoři vnímají čtenářskou pregramotnost jako podmínku pro rozvoj čtenářské gramotnosti.⁶¹ Tu lze definovat více způsoby: jedná se o „*schopnost porozumět psanému textu, přemýšlet o něm a používat jej k dosahování určitých cílů, k rozvoji vlastních schopností a vědomostí a k aktivnímu začlenění do společnosti*“⁶², nebo ji také můžeme chápat jako „*schopnost rozumět formám psaného jazyka, které vyžaduje společnost a/nebo oceňují jednotlivci, a tyto formy používat.*“⁶³

Chceme-li definovat přímo pojem čtenářská pregramotnost, jedná se o „*soubor postojů, dovedností, vědomostí a návyků směřující ke čtenářství, tedy ke schopnosti číst s porozuměním textu a používat čtení (i psaní) pro potřebu svého vzdělávání a pracovních výkonů, ale také pro radost a zábavu.*“⁶⁴ Autorka této definice uvádí dva výstupy, kterých má pedagog dosáhnout.

⁵⁹ RYBÁROVÁ, Eva. Čtenářská pregramotnost v RVP PV [online]. [cit. 2021-8-19]. Dostupné z: <https://pages.pedf.cuni.cz/sc1/files/2017/05/AnalyzaRVPRyb.pdf>

⁶⁰ MERTIN, Václav a Ilona GILLERNOVÁ, ed. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. Praha: Portál, 2015. s. 163.

⁶¹ ŠVEJDOVÁ, Hana. Čteme si, hrajeme si, poznáváme: Metodika čtenářské pregramotnosti [online]. 2019 [cit. 2021-8-23]. ISBN 978-80-7394-763-7. Dostupné z:

http://www.pf.jcu.cz/misc/pvupms/doc/Metodika_cTENarske_pregramotnosti.pdf?fbclid=IwAR1K1TvKrZX-aWtNleeRtnyZOtOrK9UQjh4c-aTR3Q6nhDuWg36wKMHjBMM, s. 10

⁶² Definice pro účely výzkumu PISA in RYBÁROVÁ, Eva. Čtenářská pregramotnost v RVP PV [online]. [cit. 2021-8-19]. Dostupné z: <https://pages.pedf.cuni.cz/sc1/files/2017/05/AnalyzaRVPRyb.pdf>, s. 2-3

⁶³ Altmanová in RYBÁROVÁ, Eva. Čtenářská pregramotnost v RVP PV [online]. [cit. 2021-8-19]. Dostupné z: <https://pages.pedf.cuni.cz/sc1/files/2017/05/AnalyzaRVPRyb.pdf>, s. 3

⁶⁴ ŠVEJDOVÁ, Hana. Čteme si, hrajeme si, poznáváme...: Metodika čtenářské pregramotnosti [online]. 2019 [cit. 2021-8-23]. Dostupné z:

http://www.pf.jcu.cz/misc/pvupms/doc/Metodika_cTENarske_pregramotnosti.pdf?fbclid=IwAR1K1TvKrZX-aWtNleeRtnyZOtOrK9UQjh4c-aTR3Q6nhDuWg36wKMHjBMM

Jedná se o vytvoření vztahu ke čtenářství – to znamená aktivně se o čtení zajímat, číst s oblibou z různých zdrojů (knihy, časopisy, ale i elektronické zdroje), umět zacházet s knihami apod.; druhým výstupem by pak mělo být to, že se dítě obohatí o znalosti, dovednosti a návyky – získává povědomí o tom, k čemu čtení slouží, učí se porozumět přečtenému a zná základní techniku čtení (směr shora dolů a zleva doprava, spojování písmen).⁶⁵

Podobně uvádí Rybárová tři složky čtenářské pregramotnosti – jsou jimi vztah ke čtení, dovednosti důležité pro zvládnutí čtení a psaní a porozumění a využití přečteného.

Dále můžeme určit čtyři oblasti, které s čtenářskou pregramotností souvisí:

- kognitivní dovednosti (paměť, pozornost, schopnost výběru podstatného apod.)
- motivace (zájem o čtení, zaujetí k obsahu apod.)
- znalost (slovní zásoba, jazykové dovednosti apod.)
- zkušenost

Z výše uvedených informací vyplývá, že problematika čtenářské pregramotnosti je velmi všestranná a vyžaduje rozvoj v mnoha oblastech.⁶⁶

3.4 Projekt

V následujících podkapitolách se již konkrétně věnujeme jednotlivým aktivitám, které se vážou ke každé kapitole knihy, je jich tedy celkem sedmnáct.

⁶⁵ ŠVEJDOVÁ, Hana. Čteme si, hrajeme si, poznáváme...: Metodika čtenářské pregramotnosti [online]. 2019 [cit. 2021-8-23]. Dostupné z: http://www.pf.jcu.cz/misc/pvupms/doc/Metodika_ctenarske_pregramotnosti.pdf?fbclid=IwAR1K1TvKrZX-aWtNlIeeRtnyZOtOrK9UQjh4c-aTR3Q6nhDuWg36wKMHjBMM

⁶⁶ RYBÁROVÁ, Eva. Čtenářská pregramotnost v RVP PV [online]. [cit. 2021-8-19]. Dostupné z: <https://pages.pedf.cuni.cz/sc1/files/2017/05/AnalyzaRVPRyb.pdf>

První kapitola: Bibianina babička

Náplň činnosti:

- povídání o hlavních postavách z příběhu
- pohybová aktivita – „Rychlý messenger“
- hledání obrázku babičky

Organizační formy:

- hromadná (práce v komunitním kruhu)
- skupinová (pohybová aktivita)

Metody:

- slovní – práce s textem, dialogické – rozhovor
- názorně-demonstrační – předvádění a pozorování, práce s obrazy
- dovednostně-praktické – pohybová činnost

Pomůcky:

- text knihy Bibiana píská na prsty – 1. kapitola
- „balíčky“ – krabičky nebo kostky stavebnice
- obrázky babičky – viz příloha

Metodický postup:

- Pedagog v rámci ranních aktivit dětem přečte první kapitolu z knížky Bibiana píská na prsty.
- S dětmi si povídá o jednotlivých postavách (babička, Bibiana, Jeníček a Mařenka, domácí mazlíčci – zvířata kočka, ryбка a papoušek), pokládá např. následující otázky:
 - o Jak vypadá babička?
 - o Jaké barvy je peří papouška?
 - o Co je na Bibianě neobvyklého?
- Pedagog s dětmi zopakuje, co znamená povolání „rychlá messengerka“ – co je jejím úkolem, proč tuto službu lidé využívají apod.
- Pohybová aktivita:
 - o pedagog děti rozdělí na několik skupinek přibližně po čtyřech až pěti, dle celkového počtu dětí;

- každé dítě ze skupinky dostane krabičku nebo dílek stavebnice symbolizující přepravovanou zásilku;
 - po určené trase mají děti přenést balíčky nebo dílky stavebnice na určené místo;
 - je možné do trasy zavádět určité překážky a pro děti vyrobit překážkovou dráhu (přeskočit natažené švihadlo, prolézt obručí apod.), skupinky soutěží, která z nich dopraví své balíčky do cíle nejdříve.
- Hledání obrázku s babičkou:
 - pro děti máme připravených několik obrázků postav, které se zdánlivě podobají babičce Bibiany (viz přílohy);
 - děti mají za úkol na základě popisu v knize určit, na kterém z obrázků je Bibianina babička, a svůj výběr odůvodnit.

Rizika:

- nenaslouchání, pokřikování při aktivitách
- zranění při pohybové aktivitě

Druhá kapitola: Nedokončená pohádka

Náplň činnosti:

- zodpovězení otázek týkajících se porozumění textu
- dokončování a dramatizace babiččiny pohádky

Organizační formy:

- hromadná (práce v komunitním kruhu)

Metody:

- slovní – práce s textem, dialogické – rozhovor
- inscenační – dramatizace pohádky

Pomůcky:

- text knihy Bibiana píská na prsty – 2. kapitola
- rekvizity pro dramatizaci pohádky – dle vybavení mateřské školy

Metodický postup:

- Pedagog v rámci ranních aktivit dětem přečte druhou kapitolu z knížky Bibiana píská na prsty.
- Pro ověření, zda děti porozuměly příběhu, pokládá jim několik otázek, např.:
 - o Pro koho babička hraje divadlo?
 - o Kdo vystupuje v pohádce?
 - o Proč musela babička divadelní hru přerušit?
 - o Na co si Bibiana vzpomněla, když si hrála s autíčkem na ovládání?
 - o Jak došlo k tomu, že se Bibiana objevila v divadle?
- Děti s dopomocí pedagoga charakterizují postavu Honzy, popisují, jak si jej představují.
- Dále pedagog vyzve děti, aby navrhly, jak by pohádka mohla pokračovat. Následně rozdá dětem role a děti se pokusí svou verzi pohádky zdramatizovat za použití rekvizit, které jsou v mateřské škole k dispozici; dle časových možností je možné zdramatizovat několik verzí příběhu dle návrhů dětí.

Rizika:

- chybějící či nevhodné rekvizity
- nerozvinutá představivost dětí, neschopnost příběh dle své fantazie dokončit

Třetí kapitola: Honza na peci

Náplň činnosti:

- společný zpěv dětské písničky „Pec nám spadla“
- určování pravdivosti výroků o příběhu

Organizační formy:

- hromadná (práce v komunitním kruhu)

Metody:

- slovní – práce s textem, dialogické – diskuze
- aktivizující – zpěv dětské písně

Pomůcky:

- text knihy Bibiana píská na prsty – 3. kapitola
- dle možností mateřské školy Orffovy rytmické hudební nástroje
- výroky o příběhu k určování pravdivosti či nepravdivosti
- červené a zelené kartičky z barevného papíru pro každé dítě

Metodický postup:

- Pedagog v rámci ranních aktivit dětem přečte třetí kapitolu z knížky Bibiana píská na prsty.
- Po přečtení se ptá dětí, zda si v příběhu všimly námětu známé dětské písně a která to byla (jedná se o písničku „Pec nám spadla“).
- Pedagog si společně s dětmi tuto píseň zazpívá, dle svých možností ji může doprovodit na klavír, dle možností mateřské školy může dětem nabídnout Orffovy rytmické hudební nástroje k doprovodu písně.
- Poté pedagog s dětmi zrekapituluje příběh pomocí níže uvedených výroků. Úkolem dětí je určit, zda jsou výroky pravdivé, nebo nepravdivé, a to pomocí kartiček z barevného papíru: pokud děti považují výrok za pravdivý, zvednou nad hlavu zelenou kartičku, v opačném případě zvednou kartičku červenou.
- Pedagog dává dětem prostor výroky komentovat, diskutovat o nich.
- Seznam výroků:
 - o Když se Bibiana probudila, zjistila, že leží na louce. (*pravda*)
 - o Právě bylo zamračeno a pršelo. (*nepravda*)

- Bibiana najednou zase mohla chodit, dokonce se dokázala vznášet nad zemí. *(pravda)*
- Bibiana prošla kolem Honzovy pece, ani se nezastavila a pokračovala v cestě. *(nepravda)*
- Honza právě jedl třešňovou bublaninu. *(nepravda)*
- Honzova máma právě nebyla doma, protože šla navštívit babičku. *(nepravda)*
- Honzu hned napadlo, jestli Bibiana není ta princezna, se kterou se má oženit. *(pravda)*
- Bibianě Honzovy buchty příliš nechutnaly. *(nepravda)*
- Z ničeho nic Honzovi spadla jeho pec. *(pravda)*
- Naštěstí byl doma starý pecař, který pec opravil. *(nepravda)*
- Honza se vydal na cestu na zámek, aby tam našel princeznu a oženil se s ní. *(pravda)*
- Máma Honzovi na cestu připravila chléb s máslem. *(nepravda)*
- Za celou dobu si Bibiana na svou babičku ani nevzpomněla. *(nepravda)*
- Bibiana by ráda šla s Honzou, ale ten šel raději sám. *(pravda)*

Možná rizika:

- neznalost písničky „Pec nám spadla“
- neporozumění výrokům
- problém s rozlišováním barevných kartiček

Čtvrtá kapitola: Myši

Náplň činnosti:

- pohybová aktivita – reagování pohybem na určená slova v textu

Organizační formy:

- hromadná (práce v komunitním kruhu, pohybová aktivita)

Metody:

- slovní – práce s textem, dialogické – rozhovor
- dovednostně-praktické – nácvik pohybových dovedností

Pomůcky:

- text knihy Bibiana píská na prsty – 4. kapitola

Metodický postup:

- Pedagog v rámci ranních aktivit dětem přečte čtvrtou kapitolu z knížky Bibiana píská na prsty.
- Děti společně vyhodnotí, které postavy jsou v tomto příběhu nejvýznamnější (jsou to Honza, Bibiana, kočka Pipilotte a myši z Myšiněvsi).
- Pedagog dětem znovu předčítá část kapitoly (strana 20 od věty „*Honza přemýšlel, až se mu z hlavy kouřilo,*“ po větu „*Myši se jako povodeň přehnaly vesnicí a zmizely v lese.*“ na konci strany 21).
- Jakmile děti uslyší některé z následujících slov, udělají smluvený pohybový „signál“:
 - o Honza – napodobí pochodování na místě;
 - o Bibiana – na místě povyskočí;
 - o Kočka Pipilotte – protáhnou se na čtyřech jako kočka;
 - o Myš – skrčí se do dřepu.
- Aktivitu je možné pojmut i jako soutěž – dítě, které udělá nesprávný signál, vypadává ze hry.

Možná rizika:

- nezapamatování si smluvených signálů
- příliš dlouhý úryvek (je však možné jej libovolně zkrátit)

Pátá kapitola: Myší prezident

Náplň činnosti:

- zodpovězení otázek týkajících se porozumění příběhu
- kresba podobizny prezidenta Myší republiky
- vymýšlení a prezentace lichotek pro Narcise V. Kladívka

Organizační formy:

- hromadná (práce v komunitním kruhu)
- individuální (samostatná práce na kresbě)

Metody:

- slovní – práce s textem, dialogické – rozhovor
- názorně-demonstrační – předvádění a pozorování, práce s obrazem
- inscenační

Pomůcky:

- text knihy Bibiana píská na prsty – 5. kapitola
- pastelky, papír na kreslení pro každé dítě

Metodický postup:

- Pedagog v rámci ranních aktivit dětem přečte pátou kapitolu z knížky Bibiana píská na prsty.
- Společně s dětmi shrne děj této kapitoly, mohou se zaměřit na hlavní informace:
 - o Kde se děj odehrává?
 - o Jaké postavy v příběhu vystupují?
 - o Co se stalo Bibianě?
- Postava Narcise Velikána Kladívka: děti popisují, jaké má vlastnosti, jak si jej představují.
- Individuální úkol – každé dítě nakreslí podobiznu Narcise Velikána Kladívka dle své vlastní představy.
- Bibiana nedokázala prezidenta dostatečně pochválit, a proto skončila ve vězení; dalším úkolem dětí je tedy vymyslet, jak by jej pochválily ony, kdyby se ocitly ve stejné situaci.
- Dramatizace: jedno z dětí představuje prezidenta N. V. Kladívka, ostatní děti mu postupně jako dar předávají svůj obraz a přednesou svou pochvalu. Dítě představující

myšího prezidenta může rozhodnout, zda pochvala byla, či nebyla dostatečná. Děti se v roli prezidenta střídají.

Možná rizika:

- nedostatek kreativity a fantazie při kreslení a vymýšlení pochvaly
- děti se mohou stydět prezentovat svůj výtvar před ostatními

Šestá kapitola: Únik z bludiště

Náplň činnosti:

- pracovní list „Bludiště“ (viz přílohy)
- pohybová aktivita – „Bludiště“

Organizační formy:

- hromadná (práce v komunitním kruhu, pohybová aktivita)
individuální (pracovní list)

Metody:

- slovní – práce s textem, dialogické – rozhovor
- dovednostně-praktické – grafické a výtvarné činnosti, vytváření pohybových dovedností

Pomůcky:

- text knihy Bibiana píská na prsty – 6. kapitola
- pracovní list
- pěnová či jiná vhodná stavebnice k vytvoření jednoduchého bludiště
- šátek na zavázání očí

Metodický postup:

- Pedagog v rámci ranních aktivit dětem přečte šestou kapitolu z knížky Bibiana píská na prsty.
- Pedagog se ujistí, zda děti ví, na jakém místě se v této kapitole Honza s Bibianou nachází a jak toto místo vypadá – jedná se o bludiště uvnitř ementálského sýra. Poté se děti snaží přijít na to, jakým způsobem by bylo možné dostat se z neosvětleného bludiště s pomocí někoho, kdo už je venku, za předpokladu, že by nedošlo k vyplavení vodou.
- Následně pedagog dětem rozdá pracovní listy (viz přílohy), na kterých mají děti za úkol najít cestu ven z bludiště; pedagog dbá na správný úchop psacího náčiní.
- Pedagog vytvoří jednoduché bludiště např. z pěnových bloků (dle možností vybavení mateřské školy) a děti si mohou vyzkoušet bludištěm projít: uvnitř bludiště je vždy pouze jedno dítě se zavázanýma očima, jiné dítě jej naviguje zvenčí pokyny „rovně“, „doprava“, „doleva“.

- Tato část aktivity může být pro děti náročná jak z hlediska pravolevé orientace, tak z hlediska náročnosti pohybu poslepu v neznámém terénu.

Možná rizika:

- nezájem dětí o procházení bludištěm
- nedostatečně rozvinutá pravolevá orientace v prostoru
- riziko zranění při pohybu se zavázanýma očima

Sedmá kapitola: Jména, hostina pro zvířátka

Náplň činnosti:

- vytleskávání slabik u jmen z příběhu, určování prvního písmene slova
- hledání dalších jmen začínajících stejným písmenem
- vytváření „hostiny“ pro zvířátka z přírodnin

Organizační formy:

- hromadná (práce v komunitním kruhu)
- skupinová (tvorba „hostiny“)

Metody:

- slovní – práce s textem, dialogické – rozhovor
- dovednostně-praktické – manipulace, výtvarné činnosti

Pomůcky:

- text knihy Bibiana píská na prsty – 7. kapitola
- seznam jmen postav z příběhu
- přírodniny, které děti najdou např. v parku, v lese

Metodický postup:

- Pedagog v rámci ranních aktivit dětem přečte sedmou kapitolu z knížky Bibiana píská na prsty.
- Proběhne krátké shrnutí při diskusi – jaké postavy v příběhu vystupovaly.
- Pedagog má připravený seznam jmen malých jezevečků:
 - o Adélka, Béd'a, Cyril, Čenda, Dominika, Emanuel, Ferdáček, Gustík, Hanuš, Chrudoš, Izidor, Johanka, Kazi, Lazar, Mnata, Ofélie, Paraska, Quido, Růženka, Svatopluk, Štěpánka, Truda, Uršula, Viktorie, Walter, Xavera, Ypsilon, Zbyňa, Žofie.
- Děti vytleskávají slabiky jednotlivých jmen, určují jejich počet, určují první písmeno jména; zamýšlí se, zda znají někoho s takovým jménem, nebo někoho, jehož jméno začíná na stejné první písmeno.
- Druhá část aktivity probíhá při pobytu venku – v přírodě, v lese či v parku; úkolem dětí je ve skupinkách vytvořit pro zvířátka hostinu na oslavu z předmětů, které najdou

v přírodě – např. šišky, listy, květy, oříšky, různé plody, větvičky apod. Každá skupinka by měla vytvořit vizuálně zajímavý „pokrm“ pro zvířátka z příběhu.

- Na závěr si skupinky navzájem představí své výtvary a proběhne zhodnocení.

Možná rizika:

- příliš dlouhá část zaměřená na slabiky a počáteční písmena, při které by děti mohly ztratit pozornost
- nevhodné venkovní prostředí pro realizaci části aktivity zahrnující tvorbu hostiny z přírodnin, případně nevhodné počasí pro pobyt venku

Osmá kapitola: Utopenci

Náplň činnosti:

- pohybová hra „Na Utopence“
- uzavřené otázky týkající se děje osmé kapitoly

Organizační formy:

- hromadná (práce v komunitním kruhu, pohybová aktivita)

Metody:

- slovní – práce s textem, dialogické – rozhovor, diskuze
- názorně-demonstrační – pozorování, práce s ilustrací
- dovednostně-praktické – nácvik pohybových činností

Pomůcky:

- text knihy Bibiana píská na prsty – 8. kapitola a příslušné ilustrace
- rekvizity pro pohybovou aktivitu – dva bílé šátky, jeden barevný šátek
- připravené uzavřené otázky

Metodický postup:

- Pedagog v rámci ranních aktivit dětem přečte osmou kapitolu z knížky Bibiana píská na prsty.
- V diskusi si děti pod vedením pedagoga shrnou děj této kapitoly, pedagog vysvětlí dětem nesrozumitelná či méně známá slova a také přenesený význam pojmu utopenec (nakládáný buřt s cibulí), může použít ilustraci z knihy.
- Pohybová hra „Na Utopence“:
 - o pedagog určí dvě až tři děti (dle celkového počtu dětí), které budou ostatní honit – Utopence, kteří se označí tak, že si kolem pasu ovážou bílý šátek (symbolizuje cibuli, která Utopencům čouhala z kapes);
 - o dále určí jedno dítě – rybu, jejímž úkolem bude zachraňovat chycené děti – označí se barevným šátkem kolem pasu;
 - o ostatní děti volně pobíhají v místnosti nebo její vyhrazené části a snaží se Utopencům vyhnout. Koho Utopenec chytí, ten se skrčí do dřepu, jako by byl uvězněn ve sklenici od okurek. Do hry jej může vrátit hráč představující rybku Akaru, a to tak, že mu poklepe na rameno;

- aktivitu ukončí pedagog dle časových možností.
- Po pohybové hře aktivita pokračuje v komunitním kruhu, kde pedagog pokládá dětem následující uzavřené otázky; děti vybírají vždy jednu ze zmíněných možností. Pedagog dětem dává prostor k odůvodnění jejich odpovědi a k případné diskuzi.
- Otázky k textu:
 - Honzovi s loďkou pomohli ježci, nebo jezevci?
(správná odpověď: jezevci)
 - Vesloval Honza, nebo Bibiana?
(správná odpověď: Honza)
 - Na jezero vypluli ráno, nebo večer?
(správná odpověď: ráno)
 - Uměl, nebo neuměl Honza plavat?
(správná odpověď: uměl)
 - Byli utopenci hodní, nebo zlí?
(správná odpověď: zlí)
 - Utopenci Honzu nacpali do plechovky od rybiček, nebo do sklenice od okurek?
(správná odpověď: do sklenice od okurek)
 - Nasypali k Honzovi do sklenice cukr, nebo sůl?
(správná odpověď: sůl)
 - Šli utopenci chytat ryby, nebo se opalovat?
(správná odpověď: chytat ryby)
 - Řekli utopenci Bibianě o Honzovi pravdu, nebo jí lhali?
(správná odpověď: lhali)
 - Honzu s Bibianou zachránila kočka, nebo akvarijní rybka?
(správná odpověď: akvarijní rybka)
 - Bibianina rybka se jmenovala Akara, nebo Pipilotte?
(správná odpověď: Akara)
 - Byla Bibianina rybka mlčenlivá, nebo upovídaná?
(správná odpověď: upovídaná)
 - Utopenci se utekli schovat na dno jezera, nebo do lesa?
(správná odpověď: na dno jezera)

Možná rizika:

- zranění při pohybové aktivitě
- neschopnost odpovědět na otázky z důvodu nedostatečné pozornosti

Devátá kapitola: Piráti

Náplň činnosti:

- „převtělování“ do vystupujících postav

Organizační formy:

- hromadná (práce v komunitním kruhu)

Metody:

- slovní – práce s textem, dialogické – rozhovor
- Inscenační

Pomůcky:

- text knihy Bibiana píská na prsty – 9. kapitola
- předem připravený popis postav sloužící k převtělení do jednotlivých osob vystupujících v příběhu
- možnost využít některé rekvizity vizuálně umocňující převtělení do konkrétních postav, např. pirátský klobouk, červený šátek, čepici, makety zbraní apod. – není nutné, dle možností konkrétní mateřské školy

Metodický postup:

- Pedagog v rámci ranních aktivit dětem přečte devátou kapitolu z knížky Bibiana píská na prsty.
- S dětmi krátce zrekapituluje děj, vysvětlí, čemu děti neporozuměly.
- Pedagog dětem vysvětlí, v čem bude spočívat převtělování: ten, kdo se převtěluje, se do dané postavy vžije a druhým o sobě vypráví, neřekne však své jméno – to musí ostatní uhodnout; může se pokusit změnit svůj hlas, napodobit postavu vizuálně, použít dostupné rekvizity apod.
 - Osoba č. 1: „Jsem docela silný mladík, ale je mi to k ničemu, protože jsem celý omotaný tlustým provazem. Na čele mám velikou modrou bouli. Rád bych vám o sobě řekl víc, ale nemůžu, protože mi zalepili pusu náplastí.“
(*Odpověď: Honza*)
 - Osoba č. 2: „Patřím mezi piráty, ale moc rád mezi nimi nejsem, protože mi ubližují. Dokonce mi nadvakrát usekli ocas. Umím dobře chytat myši, mám čtyři nohy a mourovatý kožíšek.“

(Odpověď: kocour Setsakra)

- Osoby č. 3: „Nejsme ještě praví piráti, ale až vyrosteme, určitě se jimi staneme. Zatím máme za úkol drhnout podlahu na lodi. Jeden z nás nosí na hlavě červený pirátský šátek, druhý raději třírohý klobouk. Umíme dobře zacházet s kompasem a s dalekohledem.“

(Odpověď: kluci Jakubáč a Vosáhlo)

- Osoba č. 4: „Jsem druhý pirátský zajatec. Ráda bych se vznášela tak, jak to umím, ale nemohu, protože mně piráti svázali ruce i nohy tlustým lanem. Ani tak se jich však nebojím a neztrácím odvalu.“

(Odpověď: Bibiana)

- Osoba č. 5: „Starám se o to, aby loď doplula tam, kam má. Za pasem mám dvě pistole a šavli, na hlavě nosím čepici a na nohou gumové holínky. Jsem zvyklý poslechnout každý rozkaz kapitána.“

(Odpověď: kormidelník Hrk)

- Osoba č. 6: „Mám veliké břicho, nosím knír a na hlavě mám kulatý, tvrdý klobouk, kterému se říká buřinka. Jsem krutý a nelítostný. Moc rád mučím zajatce. Na mé lodi mě všichni poslouchají.“

(Odpověď: kapitán Buri Zono)

- Nejprve se do výše uvedených postav převtěljuje pedagog, poté dostanou možnost děti, které se také chtějí zkusit převtělit; dle časových možností se mohou převtělit i do postav, které se v příběhu vyskytly v dřívějších kapitolách.

Možná rizika:

- nedostatečná pozornost při předcítání a následná neznalost postav

Desátá kapitola: Pirátský poklad

Náplň činnosti:

- zodpovězení otázek a diskuze o pokladu
- slovní hra „Pirátský poklad“

Organizační formy:

- hromadná (práce v komunitním kruhu)

Metody:

- slovní – práce s textem, dialogické – rozhovor, diskuze

Pomůcky:

- text knihy Bibiana píská na prsty – 10. kapitola

Metodický postup:

- Pedagog v rámci ranních aktivit dětem přečte desátou kapitolu z knížky Bibiana píská na prsty.
- Krátce společně s dětmi shrne příběh a následně vede s dětmi diskusi o příbězích pirátů, pirátských pokladech, může použít např. následující otázky:
 - Jak si představujete pirátský poklad? Co vše by mohl obsahovat?
 - Kde piráti svůj poklad vzali?
 - Znáte pohádku nebo příběh, kde se nějaký poklad objevuje?
 - Vzpomenete si, co vše obsahoval pirátský poklad v našem příběhu o Bibianě? Překvapily vás některé předměty? Proč?
- Následuje slovní hra na procvičení paměti a fantazie:
 - Děti se posadí do kruhu, pedagog začíná větou: „V pirátském pokladu se nacházel mobilní telefon.“
 - Sousední dítě začne toutéž větou a na její konec přidá další libovolné slovo – věc, která se mohla v pokladu nacházet: „V pirátském pokladu se nacházel mobilní telefon a prsten.“
 - Další děti v pořadí vždy zopakují předchozí řečené a na konec věty přidají vlastní předmět. Děti si mohou vymyslet i vlastní předměty, nemusí se striktně držet předmětů uvedených v knize.

- Takto hra pokračuje dál po kruhu a náročnost se postupně navyšuje, je proto možné hru zahrát ještě jednou, ale v opačném pořadí.
- Při velkém počtu dětí a tedy příliš velkém počtu předmětů k zapamatování je možné přidávat předměty např. do poloviny kruhu, s druhou polovinou dětí začít nové kolo hry.

Možná rizika:

- nepozornost, vyrušování dětí
- neznalost příběhů o pirátech
- neschopnost zapamatovat si a zopakovat velké množství pojmů

Jedenáctá kapitola: Vlajka

Náplň činnosti:

- zodpovězení otázek týkajících se příběhu
- vymýšlení názvu a vlajky své vlastní lodi

Organizační formy:

- hromadná (práce v komunitním kruhu)
- skupinová (tvoření vlajky a vymýšlení názvu lodi)

Metody:

- slovní – práce s textem, dialogické – rozhovor
- názorně-demonstrační – předvádění, práce s obrazem
- dovednostně-praktické – grafické a výtvarné činnosti
- aktivizující – prezentace

Pomůcky:

- text knihy Bibiana píská na prsty – 11. kapitola
- papíry, lepidla, odstřížky různobarevných látek

Metodický postup:

- Pedagog v rámci ranních aktivit dětem přečte jedenáctou kapitolu z knížky Bibiana píská na prsty.
- Děti pod vedením pedagoga stručně zrekapitulují děj příběhu, je možné použít následující a podobné otázky:
 - o Jak se jmenovala pirátská loď? Jak vypadala její vlajka?
 - o Jakou vlajku ušila Bibiana? Která z vlajek byla podle vás hezčí?
 - o Jaké dobrodružství mezitím prožil Honza?
- Dále pedagog dětem vysvětlí, že nejen piráti si své lodě pojmenovávají – jméno má obvykle každá větší loď, stejně tak každá loď pluje pod nějakou vlajkou. Děti mohou jmenovat názvy známých lodí, říci ostatním, zda nějakou velkou loď již někde viděly.
- Následně pedagog děti rozdělí do skupin po čtyřech až pěti dětech, jejich úkolem bude ve skupině vytvořit vlastní vlajku technikou frotáže (nalepování kousků látek na papír), a dále vymyslet název své lodi.
- Po dokončení si děti navzájem prezentují své výtvary a vymyšlené názvy.

Možná rizika:

- nepochopení zadání úkolu
- nedostatečná spolupráce uvnitř skupinek

Dvanáctá kapitola: Papageno

Náplň činnosti:

- oprava hanlivého pokřiku Kavčat
- tvoření rýmů na jednotlivá slova

Organizační formy:

- hromadná (práce v komunitním kruhu)

Metody:

- slovní – práce s textem, dialogické – rozhovor

Pomůcky:

- text knihy Bibiana píská na prsty – 12. kapitola
- seznam slov pro vytvoření rýmů

Metodický postup:

- Pedagog v rámci ranních aktivit dětem přečte dvanáctou kapitolu z knížky Bibiana píská na prsty.
- Děti si mají vzpomenout, co se hrdinům v příběhu nepovedlo a co všechno nedopadlo tak, jak by potřebovali.
- Dále se zaměří se na pokřik kavčat:
 - o děti se zamyslí a určí, zda pokřik může Papagena potěšit, nebo urazit;
 - o následně se pokusí každý verš převést do opačného významu tak, aby báseň nebyla hanlivá, ale aby jej povzbudila.
- Pedagog vybere v textu několik jednoduchých slov k tvoření rýmů, děti mají za úkol ke každému z těchto slov vytvořit slova, která se budou rýmovat.
 - o Seznam slov k tvoření rýmů: kavčata, křídla, střecha, zámek, síly, kočka, ptáček, sudičky, kamení, děti, věž.

Možná rizika:

- nedostatečná slovní zásoba dětí pro tvorbu rýmů

Třináctá kapitola: Putování pouští

Náplň činnosti:

- hledání obrázků znázorňujících neznámá slova
- pohybová aktivita – přeprava ginu přes poušť

Organizační formy:

- hromadná (práce v komunitním kruhu, hledání obrázků)
- skupinová (pohybová aktivita)

Metody:

- slovní – práce s textem, dialogické – rozhovor, vysvětlování
- názorně-demonstrační – práce s obrázky
- dovednostně-praktické – nácvik pohybových dovedností

Pomůcky:

- text knihy Bibiana píská na prsty – 13. kapitola
- obrázky vybraných neznámých slov z textu (viz přílohy)
- plastová nádoba s trochou vody

Metodický postup:

- Pedagog v rámci ranních aktivit dětem přečte třináctou kapitolu z knížky Bibiana píská na prsty.
- Děti společně krátce zrekapitulují děj příběhu, vyjmenují postavy, které v příběhu vystupují.
- Pedagog ve třídě schová sedm obrázků znázorňujících pojmy objevující se v příběhu, které děti pravděpodobně neznají. Úkolem dětí je všechny obrázky najít a shromáždit doprostřed komunitního kruhu.
- Poté pedagog dětem vysvětlí významy pojmů, které jsou pro děti nové.
- Seznam pojmů:
 - o gin (alkoholický nápoj)
 - o oáza (místo v poušti, kde vyvěrá voda a rostou zde stromy a jiné rostliny)
 - o dromedár (velbloud jednohrbý)
 - o drabař (velbloud dvouhrbý)
 - o datle (sladké ovoce rostoucí na palmách)

- karavana (skupina lidí putující pouští)
- duny (závěje z písku na poušti)
- Následuje pohybová aktivita – přenášení soudku s ginem, který se může snadno vylít, neboť Honza soudek ze zvědavosti otevřel; místo soudku poslouží miska s vodou.
- Pedagog děti rozdělí do skupinek po čtyřech až pěti dětech, úkolem dětí je s miskou v ruce zdolat vytyčenou trasu a předat misku jako štafetu spoluhráči ve skupině. Takto hra pokračuje, dokud se nevystřídají všechny děti ve skupinách. Při této části aktivity je nutné obzvláště dbát na bezpečnost.

Možná rizika:

- riziko vylití vody z misky, uklouznutí a zranění při pohybové aktivitě

Čtrnáctá kapitola: Dalsdrakovy nad Moravicí

Náplň činnosti:

- zodpovězení otázek týkajících se porozumění příběhu
- pohybová aktivita zaměřená na postavy příběhu

Organizační formy:

- hromadná (práce v komunitním kruhu, pohybová aktivita)

Metody:

- slovní – předčítání, práce s textem
- dovednostně-praktické – napodobování, nácvik pohybových dovedností

Pomůcky:

- text knihy Bibiana píská na prsty – 14. kapitola

Metodický postup:

- Pedagog v rámci ranních aktivit dětem přečte čtrnáctou kapitolu z knížky Bibiana píská na prsty.
- Děti s pomocí pedagoga shrnou, co se v příběhu dozvěděly, ke shrnutí mohou posloužit např. následující otázky:
 - Jak se jmenuje město, do kterého Bibiana dorazila? Jak toto město vypadá?
 - Proč obyvatelé města Bibianu spoutali?
 - Jaké bylo její poslední přání?
 - Kam se poděl Honza?
- Následuje aktivita, při níž pedagog dětem znovu předčítá úryvek z kapitoly, který začíná na straně 73 větou „*Bibiana se uchýlila do hospody.*“ a končí na straně 74 větou „*Kdyby měla volné ruce, neváhala by ani půl vteřiny a už by měla dva prsty v puse.*“
- Děti mají předem rozdané role postav nebo předmětů vyskytujících se v úryvku. Jakmile zazní jméno některé z postav, děti, které ji ztvárňují, se rychle postaví, případně předvedou příslušný předem stanovený pohyb:
 - Bibiana (jedna dívka)
 - pan starosta (jeden chlapec)
 - holčičky či dívky (všechny dívky kromě Bibiany)
 - drak (dva chlapci, kteří rukama napodobují pohyb křídel a zakřičí jako drak)

- gin (dva chlapci spojí vzájemně obě ruce, jako by objímali soudek)

Možná rizika:

- nedostatečná pozornost dětí

Patnáctá kapitola: Boj s drakem

Náplň činnosti:

- sestavování obrázkové osnovy příběhu, převyprávění příběhu dle osnovy
- vykreslování pracovního listu

Organizační formy:

- hromadná (práce v komunitním kruhu)
- individuální (pracovní list)

Metody:

- slovní – práce s textem dialogické – rozhovor
- názorně-demonstrační – práce s obrázky
- dovednostně-praktické – grafické a výtvarné činnosti

Pomůcky:

- text knihy Bibiana píská na prsty – 15. kapitola
- pracovní list s obrázky (viz přílohy)
- pastelky

Metodický postup:

- Pedagog v rámci ranních aktivit dětem přečte patnáctou kapitolu z knížky Bibiana píská na prsty.
- S pomocí pedagoga si děti zrekapitulují děj příběhu, vyjmenují postavy, které se v příběhu vyskytují.
- Dále pedagog dětem rozdá pracovní listy, které obsahují 6 obrázků vystihujících stěžejní situace, jež se v příběhu odehrály; děti mají za úkol nejprve spojit obrázky čarou dle jejich pořadí, poté je dle své fantazie vykreslit.
- Na závěr si děti společně ověří správnost svých řešení, poté se pokusí o společnou rekonstrukci příběhu na základě obrázkové osnovy.

Možná rizika:

- nedostatečná pozornost dětí, která může vést k nesprávnému řešení úkolu

Šestnáctá kapitola: Setkání na zámku

Náplň činnosti:

- ošetřování zranění
- oprava nesprávných tvrzení

Organizační formy:

- hromadná (práce v komunitním kruhu)

Metody:

- slovní – práce s textem, dialogické – rozhovor
- názorně-demonstrační – předvádění
- dovednostně-praktické – napodobování, manipulace

Pomůcky:

- text knihy Bibiana píská na prsty – 16. kapitola
- fixy na kůži
- obvazový materiál
- připravené nepravdivé výroky

Metodický postup:

- Pedagog v rámci ranních aktivit dětem přečte šestnáctou kapitolu z knížky Bibiana píská na prsty.
- S dětmi zrekapituluje, co se v této kapitole událo, vysvětlí případné nejasnosti.
- Protože se Bibiana s Honzou zranili při pádu z velblouda, královna je musela ošetřit. Pedagog se ptá dětí, zda by také zvládly ošetřit zranění a jestli už to někdy dělaly.
- Vybraným dětem pedagog fixami na kůži nakreslí drobná krvavá zranění, úkolem ostatních dětí je „zranění“ správně ošetřit – vydesinfikovat a zalepit náplastí nebo zavázat obvazem.
- Dále má pedagog připravená nesprávná tvrzení o příběhu. Děti mají za úkol chyby odhalit a tvrzení přeformulovat, aby odpovídala příběhu:
 - Ladislavu ben Kamenovi se v zelené krajině zalíbilo a zpět na poušť se mu už nechtělo.
(cítit se nesvůj a těšil se zpět do svého domova v poušti)
 - Bibiana s Honzou přečkali pád z velblouda bez jediného škrábnutí.

(měli odřené lokty a kolena)

- Královna poslala Bibianu vykoupat se do koupelny pro sloužící.
(byla to královská koupelna z bílého mramoru)
- Honza byl tak zaujatý krásou zámku, že si na princeznu ani nevzpomněl.
(nemohl se princeznu dočkat a stále ji vyhlížel)
- Bibianu lokaj posadil až na samý konec stolu.
(Bibianino místo bylo úplně vpředu, hned vedle královny)
- Po hostině poslali král s královnou Bibianu a Honzu zpátky domů.
(pozvali je do královské kuchyně, aby jim tam řekli tajemství)
- Honzovi chutnaly buchty od paní královny ještě víc, než ty máminy.
(máma peče lepší buchty)
- Ukázalo se, že král a královna nemají žádné děti.
(královská dcera je Bibiana)
- Král s královnou hned uspořádali svatbu a Bibianu provdali za Honzu.
(Bibiana musí teprve vyrůst, Honza si zatím doplní vzdělání, aby mohl kralovat)
- Honza se na noc uvelebil v královské posteli.
(vylezl si raději na pec)
- Bibiana se pokoušela zahvízdat jako její tatínek, ale nepodařilo se jí to.
(Bibianě se hned napoprvé povedl silný hvizd, který ji vrátil zpátky do reálného světa)

Možná rizika:

- děti kvůli nepozornosti neodhalí chybná tvrzení

Sedmnáctá kapitola: Závěr

Náplň činnosti:

- domyšlení a dovyprávění otevřeného, neukončeného příběhu
- ohlédnutí za postavami z celého příběhu
- závěrečné zhodnocení knihy

Organizační formy:

- hromadná (práce v komunitním kruhu)

Metody:

- slovní – práce s textem, dialogické – rozhovor, diskuze

Pomůcky:

- text knihy Bibiana píská na prsty – 17. kapitola
- předem připravené otázky na důležité postavy, které se v celé pohádce vyskytovaly

Metodický postup:

- Pedagog v rámci ranních aktivit dětem přečte sedmnáctou kapitolu z knížky Bibiana píská na prsty.
- S dětmi stručně shrne děj této závěrečné kapitoly.
- Děti společně přemýšlí, jak by asi pokračoval celý příběh Bibiany od okamžiku, kdy se ráno po babiččině návratu probudila – pomoci mohou následující a podobné otázky:
 - Vyprávěla Bibiana o svých zážitcích v divadle babičce a kamarádům Jeníčkovi a Mařence, nebo si je nechala pro sebe? Uvěřili by jí?
 - Může se Bibiana do babiččina divadla zase vrátit, pokud opět zapíská na prsty?
 - Co se dělo dál s Honzou a Bibianinými rodiči?
 - Odehrálo se Bibianino dobrodružství doopravdy, nebo jen ve snu?
 - Dohrála babička svou nedokončenou pohádku?
- Dále má pedagog pro děti připravené otázky k připomenutí všech důležitých postav z pohádky:
 - Jaké je jméno mladíka, který se má jednou oženit s Bibianou? (*Honza*)
 - Jak se jmenuje Bibianin papoušek? (*Papageno*)
 - Jaké jméno má její kočka? (*Pipilotte*)
 - Kdo se jmenuje Akara? (*Bibianina akvarijní rybka*)

- Jak se jmenují Bibianini kamarádi? (*Jeníček a Mařenka*)
 - Kdo je Narcis Velikán Kladívko? (*prezident Myši republiky*)
 - Které zvíře se jmenovalo Zdislav Zvelebil? (*ježek*)
 - Vzpomenete si na jméno alespoň jednoho z pirátů? (*kapitán Buri Zono, kormidelník Hrk, kluci Jakubáč a Vosáhlo*)
 - Jaké jméno měl pirátský kocour? (*Setsakra*)
 - Kdo byl Ladislav ben Kamen? (*velbloud jednohrbý – dromedár*)
 - Jak se jmenoval zlý drak? (*Vratislav Drak*)
 - Kdo byli ve skutečnosti král s královnou? (*Bibianini rodiče*)
- Na závěr děti s pedagogem zhodnotí celý příběh, děti mohou sdělit, jak se jim pohádka líbila, kterou postavu si oblíbily a proč, které aktivity si zapamatovaly, která z nich byla nejlepší a která je naopak příliš nebavila.

Možná rizika:

- některé děti neudrží v paměti postavy a aktivity vyskytující se na začátku příběhu

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo analyzovat a interpretovat literární dílo Bibiana píská na prsty od českého autora Ivana Binara, a dále vytvořit soubor aktivit umožňujících praktické využití knihy v rámci předškolního vzdělávání.

Lze se domnívat, že stanovené cíle se podařilo naplnit. Po úvodním stručném představení autora a jeho díla následuje kapitola, ve které je analyzováno a interpretováno literární dílo Bibiana píská na prsty. Věnujeme se zde dějové linii příběhu, autorskému stylu, času a prostoru příběhu a charakteristice hlavních postav. Poslední část práce se nejprve zabývá teoretickými východisky pro zpracování souboru aktivit – jedná se o definování pojmu čtenářská pregramotnost a charakteristiku dítěte předškolního věku a jeho vzdělávání v mateřské škole. Následuje samotný projekt sestávající ze sedmnácti aktivit tematicky odpovídajících sedmnácti kapitolám knihy Bibiana píská na prsty. Tyto aktivity jsou koncipovány tak, aby rozvíjely čtenářskou pregramotnost, ale i estetické cítění, fantazii, pohybové dovednosti, dobré vztahy ve třídě apod. Některé z použitých metod a postupů lze případně přizpůsobit a využít při práci s jinými knihami určenými dětským čtenářům či posluchačům.

Fantazijní svět, ve kterém hlavní hrdinka Bibiana prožívá své dobrodružství, je zajisté svět blízký všem dětem. Proto věříme, že příběh Bibiany děti osloví a připravené aktivity je zaujmou a budou pro ně přínosné.

Seznam použité literatury

BINAR, Ivan. *Bibiana píská na prsty*. 1. vyd. Praha: Meander, 2009. 90 s. ISBN 978-80-86283-73-9.

LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2006. 368 s. Psyché. ISBN 80-247-1284-9.

LEDERBUCHOVÁ, L. *Průvodce literárním dílem. Výkladový slovník základních pojmů literární teorie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství H&H Vyšehradská, s.r.o., 2002. 355 s. ISBN 80-731-9020-6.

MERTIN, Václav a Ilona GILLERNOVÁ, ed. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. 3. vyd. Praha: Portál, 2015. 247 s. ISBN 978-80-262-0977-5.

PAVERA, L. a VŠETIČKA, F. *Lexikon literárních pojmů*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc s.r.o., 2002. 422 s. ISBN 80-718-2124-1.

ŠMELOVÁ, Eva a Michaela PRÁŠILOVÁ. *Didaktika předškolního vzdělávání*. Praha: Portál, 2018. 229 s. ISBN 978-80-262-1302-4.

ŠUBRTOVÁ, Milena. *Pohádkové příběhy v české literatuře pro děti a mládež 1990-2010*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 327 s. ISBN 978-80-210-5692-3.

TOMEŠ, Josef. *Český biografický slovník XX. století. I. díl, A-J*. Praha: Paseka, 1999. 634 s. ISBN 80-7185-248-1.

Internetové zdroje

Altmanová in RYBÁROVÁ, Eva. Čtenářská pregramotnost v RVP PV [online]. [cit. 2021-08-19]. Dostupné z: <https://pages.pedf.cuni.cz/sc1/files/2017/05/AnalyzaRVPRyb.pdf>

BINAR, Ivan. *My jsme to nevzdali* [online]. 2017 [cit. 2021-08-23]. Dostupné z: <https://www.myjsmetonevzdali.cz/pametnici/binar-ivan/>

Bořivoj a Blecha Fló. *Městská knihovna v Praze* [online]. [cit. 2021-08-02]. Dostupné z: <https://search.mlp.cz/cz/titul/borivoj-a-blecha-flo/4032035/#book-content>

Ivan Binar: *Knihy (26)*. *Databáze knih* [online]. [cit. 2021-08-23]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/vydane-knihy/ivan-binar-406>

Ivan Binar: *Životopis*. *Databáze knih* [online]. [cit. 2021-08-23]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/ivan-binar-406>

Kam se poděl Jeníček? - Ivan Binar. *Databáze knih* [online]. [cit. 2021-08-02]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/kam-se-podel-jenicek-311188>

Králík Fiala. *Knihcentrum* [online]. [cit. 2021-08-01]. Dostupné z: <https://www.knihcentrum.cz/kralik-fiala>

Králík Fiala: *Ve vysokých horách*. *Česká televize* [online]. [cit. 2021-08-01]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10119297565-kralik-fiala/211543116000002/>

MÜLLEROVÁ, Vendula. Ivan Binar (1942): *Psát je praktické. Paměť národa* [online]. Praha, 12. 3. 2018 [cit. 2021-08-23]. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/binar-ivan-20180312-0>

O Záhořovi, prasátku s kníry - Ivan Binar. *Databáze knih* [online]. [cit. 2021-08-01]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/o-zahorovi-prasatku-s-kniry-286858>

PESLEROVÁ, Veronika. *Kilo jablek pro krále od Ivana Binara*. *Čítárny* [online]. 1. 4. 2008 [cit. 2021-08-01]. Dostupné z: <https://www.citarny.cz/nove-knihy/knihy-pro-deti/pohadky-deti/kilo-jablek-pro-krale-od-ivana-binara>

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání [online]. Praha: MŠMT, 2018. 50 s. [cit. 2021-08-02]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/45304/>

RYBÁROVÁ, Eva. Čtenářská pregramotnost v RVP PV [online]. [cit. 2021-08-19]. Dostupné z: <https://pages.pedf.cuni.cz/sc1/files/2017/05/AnalyzaRVPRyb.pdf>

S kouzelníkem do světa. *Databáze knih* [online]. [cit. 2021-08-02]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/s-kouzelnikem-do-sveta-14550>

Sloneček Malej ve světě širém - Ivan Binar. *Kosmas* [online]. [cit. 2021-08-02]. Dostupné z: <https://www.kosmas.cz/knihy/266595/slonecek-malej-ve-svete-sirem/>

ŠUBRTOVÁ, M. Binar, Ivan – Bibiana píská na prsty. *iLiteratura.cz* [online]. [cit. 2021-07-03]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/25869/binar-ivan-bibiana-piska-na-prsty>

ŠVEJDOVÁ, Hana. Čteme si, hrajeme si, poznáváme: Metodika čtenářské pregramotnosti [online]. 2019 [cit. 2021-08-19]. ISBN 978-80-7394-763-7. Dostupné z: http://www.pf.jcu.cz/misc/pvupms/doc/Metodika_cnenarske_pregramotnosti.pdf?fbclid=IwAR1K1TvKrZX-aWtNleeRtnyZOtQrK9UQjh4c-aTR3Q6nhDuWg36wKMHjBMM

VELIKÁ in KUBŮ, E. a J. ŠOUŠA. Pohádkový Honza. Zamyšlení nad jedním z mentalitních symbolů české vesnice druhé poloviny 19. a prvních decenií 20. století. *Historická sociologie*. 2017,1. S. 132-133. Dostupné z: <https://historicalsociology.cuni.cz/HS-18-version1-11kubu.pdf>

Zlatá stuha - Králík Fiala. *Zlatá stuha* [online]. 2014 [cit. 2021-08-02]. Dostupné z: <http://www.zlatastuha.cz/kralik-fiala>

Zlatá stuha - Kráva a dědeček. *Zlatá stuha* [online]. [cit. 2021-08-02]. Dostupné z: <http://www.zlatastuha.cz/krava-a-dedecek>

Seznam příloh

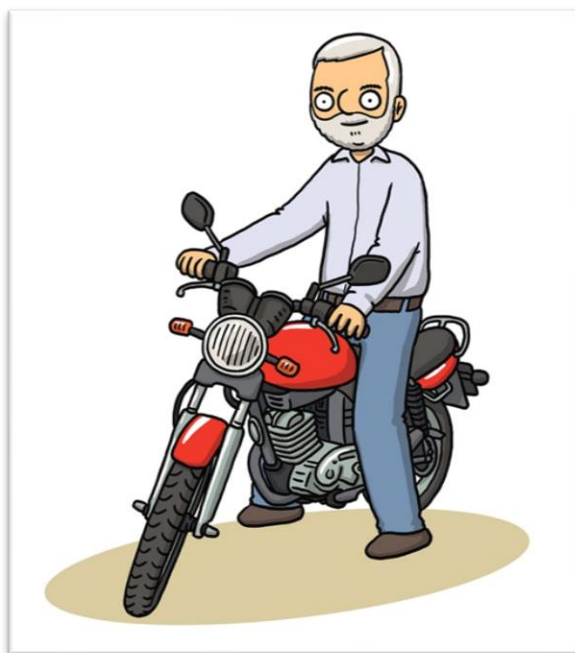
Příloha č. 1: Obrázky babičky (1. kapitola)

Příloha č. 2: Bludiště (6. kapitola)

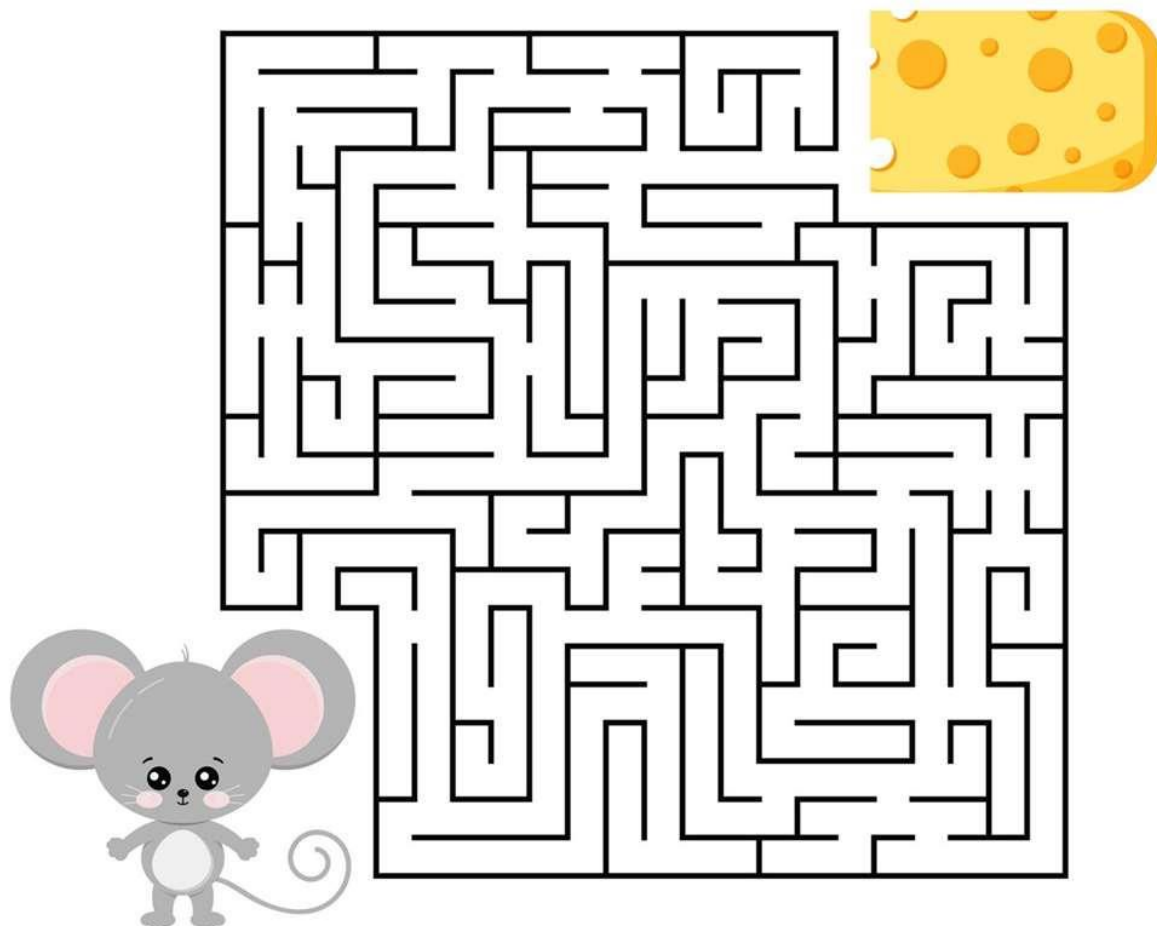
Příloha č. 3: Obrázky – neznámá slova (13. kapitola)

Příloha č. 4: Obrázková osnova příběhu (15. kapitola)

Příloha č. 1: Obrázky babičky (1. kapitola)

Příloha č. 2: Bludiště (6. kapitola)

Příloha č. 3: Obrázky – neznámá slova (13. kapitola)

Příloha č. 4: Obrázková osnova příběhu (15. kapitola)

